
อมตวาทะ
พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)
หลวงพ่อวัดปากน้ำ

อมตวาทะ

พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

หลวงพ่อวัดปากน้ำ

คณะศิษย์วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

ห้ามจำหน่าย

อมตวาทะ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) หลวงพ่อวัดปากน้ำ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ตุลาคม ๒๕๕๔
จำนวนพิมพ์ : ๘,๐๐๐ เล่ม
จัดพิมพ์โดย : คณะศิษย์วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ประสานงาน : พระมหาชัยนิพจน์ อตฺตทนฺโต ป.ธ. ๘, วท.บ.
บรรณาธิการ : ภาสกร ฌาณทองพรรณ
จัดทำรูปเล่ม : ภัคกร เมืองนิล
พิมพ์ที่ : เมืองราชการพิมพ์ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
โทร. ๐๓๒-๓๒๓-๗๗๗, ๐๘๕-๑๙๓-๗๒๗๙

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร).
อมตวาทะ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) หลวงพ่อวัดปากน้ำ. - - ราชบุรี : คณะศิษย์วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม, ๒๕๕๔.
๑๖๐ หน้า.
๑. ธรรมเทศนา. ๒. ธรรมะ. I. ชื่อเรื่อง.
๒๙๔. ๓๑๔๔

ISBN : 978-974-350-940-7

คำนำ

หนังสือ **“อมตวาทะ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) หลวงพ่อวัดปากน้ำ”** นี้ เป็นหนังสือที่ **คณะศิษย์วัดหลวงพ่อสด ธรรมกายาราม** ได้มีจิตศรัทธาจัดพิมพ์เพื่อแจกเป็นธรรมทาน ในงานทอดกฐินสามัคคีมหากุศล ณ **วัดหลวงพ่อสด ธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี** ใน วันอาทิตย์ที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ และในโอกาสอื่นๆ อีก

หนังสือนี้คณะผู้จัดพิมพ์ ได้คัดเฉพาะข้อความบางตอน จากพระธรรมเทศนาแต่ละกัณฑ์ของพระเดชพระคุณ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) หลวงพ่อวัดปากน้ำ ในหนังสือ ชีวประวัติ ผลงาน และรวมพระธรรมเทศนา ๖๓ กัณฑ์ ของหลวงพ่อวัดปากน้ำ ซึ่งมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย จัดพิมพ์ขึ้นเนื่องในโอกาสสมโภชชนมายุครบ ๑๐๐ ปี ของ พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗

พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านได้แสดง พระธรรมเทศนา สอนศิษยานุศิษย์ในโอกาสต่างๆ พระธรรม เทศนาแต่ละกัณฑ์มีความลึกซึ้งของเรื่องที่แสดง กับทั้งคุณธรรม

ของององค์ผู้แสดงธรรม ผู้มีความรู้ลึกซึ้งถึงอรรถถึงธรรม เป็นอัศจรรย์ อาทิเช่น ในพระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๒ เรื่อง ปัพพโตปมคาถา พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านได้แสดงธรรมไว้ตอนหนึ่งว่า **"แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล นิพพานถอดกายมีเท่าไร ไม่มีใครรู้ ไม่รู้เรื่องทีเดียว ในเรื่องนี้ว่าพญามารเขาคอยบีบคั้นอยู่ ให้เกิด แก่ เจ็บ ตาย"**

พระธรรมเทศนาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ จึงมีความสำคัญมาก ที่จะเป็นแนวทางในการศึกษาและฝึกปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกาย และนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

แต่เพราะพระธรรมเทศนาในแต่ละกัณฑ์ ของพระเดชพระคุณท่านมีความยาวพอสมควร คณะผู้จัดพิมพ์จึงได้คัดเฉพาะข้อความบางตอนของพระธรรมเทศนา ในแต่ละกัณฑ์ออกมา เพื่อให้สะดวกต่อผู้อ่าน หากผู้สนใจใคร่รู้ในเนื้อความทั้งหมด จะได้หาอ่านพระธรรมเทศนาฉบับเต็มของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ก็จะเป็นการดียิ่ง

อาตมภาพขออนุโมทนาสาธุการในกุศลเจตนาของ **คณะศิษย์วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** ผู้จัดพิมพ์หนังสือ **"อมตวาทะ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) หลวงพ่อวัดปากน้ำ"** นี้ด้วยเป็นอย่างยิ่ง

และขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ได้โปรดดลบันดาลประทานพร ให้คณะผู้จัดพิมพ์ อีกทั้งท่านเจ้าภาพผู้อุปถัมภ์การจัดพิมพ์ อันมี **ครอบครัวปิววัฒนพานิช, คุณบุญชู–คุณขจร บริรักษ์พาณิชย์, คุณอ้อยทิพย์–คุณกิตติพงษ์ วิมลโนช, คุณเยาวณี–คุณวรพจน์–คุณวิชุดา–เด็กหญิงอภิญญา–เด็กชายพันธวิช สถิตสุขสมบูรณ์** เป็นต้น และผู้ร่วมอนุโมทนาทุกท่าน จงเจริญรุ่งเรือง ด้วยพระสัทธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยการศึกษาสัมมาปฏิบัติ ให้ได้พ้นไปจากไตรวัฏฏะ คือ กิเลสวัฏฏะ กรรมวัฏฏะ และวิปากวัฏฏะ ได้ถึงมรรค ผล นิพพานที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ และขอจงเจริญด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสาร ธรรมสารสมบัติ ปรารถนาสิ่งใดโดยชอบ กอปรด้วยธรรม จงพลันสำเร็จ จงพลันสำเร็จ จงพลันสำเร็จ ทุกประการ เทอญ

(พระราชญาณวิสิฐ)

เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

ผู้อำนวยการมูลนิธิ/สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

สารบัญ

๑

ใจ

ต้องทำใจให้หยุดจึงจะเข้าภูมิของสมถะได้ ถ้าทำใจให้หยุดไม่ได้ก็เข้าภูมิสมถะไม่ได้ สมถะเขาแปลว่า สงบ แปลว่าระงับ แปลว่าหยุด แปลว่านิ่ง ต้องทำใจให้หยุด ใจของเรา อะไรเรียกว่า ใจ **เห็น**อย่างหนึ่ง **จำ**อย่างหนึ่ง **คิด**อย่างหนึ่ง **รู้**อย่างหนึ่ง **๔ อย่างนี้รวมเข้าเป็นจุดเดียวกัน** นั่นแหละเรียกว่า **ใจ**

อยู่ที่ไหน? อยู่ในเบาะน้ำเลี้ยงหัวใจ คือ ความเห็นอยู่ที่ท่ามกลางกาย ความจำอยู่ที่ท่ามกลางเนื้อหัวใจ ความคิดอยู่ท่ามกลางดวงจิต ความรู้อยู่ท่ามกลางดวงวิญญาณ

เห็น จำ คิด รู้ ๔ ประการนี้หมดทั้งร่างกาย ส่วนเห็นเป็นต้นของรู้ ส่วนจำเป็นต้นของเนื้อหัวใจ ส่วนคิดเป็นต้นของดวงจิต ส่วนรู้เป็นต้นของดวงวิญญาณ

ดวงวิญญาณ เท่าดวงตาดำข้างใน อยู่ในกลางดวงจิต

ดวงจิต เท่าดวงตาดำข้างนอก อยู่ในกลางเนื้อหัวใจ

ดวงจำ กว้างออกไปอีกหน่อยหนึ่งเท่าดวงตาทั้งหมด

ดวงเห็น อยู่ในกลางกายโตกว่าดวงตาออกไป

นั่นเป็น**ดวงเห็น** นั่นแหละ ธาตุเห็นอยู่ศูนย์กลางดวงนั้น นั่นแหละเรียกว่าเห็น เห็นอยู่ในธาตุเห็นนั้น

ดวงจำ ธาตุจำอยู่ในศูนย์กลางดวงนั้น ความจำอยู่ที่นั่น

ดวงคิด ธาตุคิดอยู่ศูนย์กลางดวงนั้น

ดวงรู้ ธาตุรู้อยู่ในศูนย์กลางดวงนั้น

เห็น จำ คิด รู้ ๔ อย่างนี้แหละ เอาเข้ามารวมเป็นจุดเดียวกัน เรียกว่า **ใจ**

จาก หลักการเจริญภาวนาสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน

๒

ที่ตั้งของใจ

คำที่เรียกว่า ใจ นี่ เราต้องบังคับให้หยุดเป็นจุดเดียวกัน เห็น จำ คิด รู้ ๔ อย่างนี้ ต้องมารวมหยุดเป็นจุดเดียวกันอยู่กลางกายมนุษย์ สะดือทะลุหลัง ขวาทะลุซ้าย กลางกั๊กข้างใน สะดือทะลุหลังเป็นด้ายกลุ่มไปเส้นหนึ่งตึง ขวาทะลุซ้ายเป็นด้ายกลุ่มไปเส้นหนึ่งตึงตรงกัน ตึงทั้ง ๒ เส้น ตรงกลางจรดกัน

ที่กลางจรดกันนั่นแหละเรียกว่ากลางกั๊ก กลางกั๊กนั่นแหละถูกกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไข่ไก่ ถูกกลางดวงพอดี ที่สอนให้เอาพระของขวัญไปจรดไว้ที่กลางดวงนั้น คือกลางกั๊กนั่นเอง เราเอาใจของเราไปจรดที่กลางกั๊กนั่น เห็น จำ คิด รู้ ๔ อย่างจรดอยู่กลางกั๊กนั้น **กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ มีที่ตั้งแห่งเดียวเท่านั้นคือ ใจ**

ที่เขาบอกว่า ตั้งใจ ตั้งใจ นั้น เราจะต้องเอาใจไปหยุดตรงนั้นทีเดียว ถึงจะถูกเป้าหมายใจดำ ที่เขาบอกว่า ตั้งใจ เวลานี้เราจะทำบุญทำกุศล เราก็ต้องตั้งใจตรงนั้น บัดนี้เราจะรักษาศีลก็ต้องตั้งใจตรงนั้น บัดนี้เราจะเจริญภาวนา เราก็ต้องตั้งใจตรงนั้นเหมือนกัน ต้องเอาใจไปหยุดตรงกลางนั้น

เมื่อเอาใจไปหยุดอยู่กลางนั้นได้แล้ว ก็ใช้สัญญาจำให้มั่น หยุดนิ่ง บังคับให้นิ่ง ถ้าไม่นิ่งก็ต้องใช้บริกรรมภาวนาบังคับไว้ บังคับให้ใจหยุด บังคับหนักเข้า หนักเข้าๆ พอถูกส่วนเข้าใจหยุดนิ่ง ใจหยุดๆ พอใจหยุดเท่านั้นถูกตัวสมถะแล้ว หยุดนั่นแหละเป็นตัวสมถะ **หยุดนั่นเองเป็นตัวสำเร็จ ทั้งทางโลกและทางธรรมสำเร็จหมด**

จาก หลักการเจริญภาวนาสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน

๓

ทางสายเอก

ใจที่หยุดนั้นต้องถูกกลาง ถ้าไม่ถูกกลางใช้ไม่ได้ ต้องหยุดเข้าสิบ เข้าศูนย์เข้าส่วน ถูกสิบ ถูกศูนย์ ถูกส่วน ถ้าหยุดกลางกายเช่นนั้นถูกสิบ พอถูกสิบเท่านั้นไม่ช้าจะเข้าถึงศูนย์ พอถูกสิบแล้ว ก็จะเข้าถึงศูนย์ทีเดียว โบราณท่านพูดว่า **"เห็นสิบแล้วเห็นศูนย์ เป็นเค้ามูลสืบกันมา เที่ยงแท้แน่นักหนา ตั้งอนิจจาเป็นอาจิณ จุติแล้วปฏิสนธิ ย่อมเวียนวนอยู่ทั้งสิ้น สังขาราไม่ยืนยิน ราคีสิ้นเป็นตัวมา"**

สิบศูนย์นี้เป็นตัวสำคัญนัก สัตว์โลกจะเกิดในโลกได้ ต้องอาศัยเข้าสิบแล้วตกศูนย์จึงเกิดได้ ถ้าเข้าสิบไม่ตกศูนย์แล้วเกิดไม่ได้ โลกกับธรรมต้องอาศัยกันอย่างนี้ ส่วนทางธรรมเล่าก็ต้องเข้าสิบ เข้าสิบแล้วก็ตกศูนย์ ตกศูนย์ คือ ใจหยุด พอใจหยุดเรียกว่าเข้าสิบแล้ว เห็นเป็นดวงใสเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ผุดขึ้นที่ใจหยุดนั้น

นั่นตกศูนย์แล้ว เข้าสิบแล้ว เห็นศูนย์แล้ว เรียกว่า เข้าสิบแล้วเห็นศูนย์

พอเห็นศูนย์ใจก็หยุดอยู่กลางศูนย์นั้น กลางดวงใส เท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์นั้น ดวงนั้นแหละเรียกว่า ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หรืออีกนัยหนึ่งดวงนั้นเรียกว่า ดวงปฐมมรรค หนทางเบื้องต้น มรรค ผล นิพพาน

ถ้าจะไปสู่มรรค ผล นิพพาน ต้องเข้ากลางดวงนั้นแห่งเดียว ไปได้ทางเดียวทางอื่นไม่มี เมื่อเข้ากลางดวงศูนย์นั้นได้แล้ว เรียกว่าปฐมมรรคนัยหนึ่ง อีกนัยหนึ่งดวงนั้นนั่นแหละเรียกว่า เอกายนมรรค แปลว่า หนทางเอก ไม่มีโท สองไม่มี แปลว่า หนทางหนึ่ง สองไม่มี หนึ่งทีเดียว

จาก หลักการเจริญภาวนาสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน

๔

ทางเดียวกัน

ดวงนั้นแหละเรียกว่า ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหมดในสากลโลกในสากลธรรม พระพุทธเจ้า พระอรหันต์จะเข้าไปสู่นิพพาน ต้องไปทางนี้ทางเดียว ไม่มีทางแตกแยกจากกัน ไปแนวเดียวทางเดียวกันหมด แต่ว่าการไปนั้น บางท่านเร็ว บางท่านช้า ไม่เหมือนกัน

คำที่ว่าไม่เหมือนกันนี้แหละ ถึงจะได้ชื่อว่าไม่ซ้ำกัน คำว่าไม่ซ้ำกัน เพราะเร็วกว่ากัน ช้ากว่ากัน แล้วแต่นิสัยวาสนาของตนที่สั่งสมอบรมไว้ แต่ว่า ทางไปนั้นเป็นทางเดียวกันหมด เป็นเอกายนมรรค หนทางเส้นเดียว เมื่อจะไปต้องหยุด

นี่ก็แปลก ทางโลกเขาจะไปต้องขึ้นเรือบิน เรือยนต์ รถยนต์ไป จึงจะเร็วจึงจะถึง แต่ทางธรรมไม่เป็นเช่นนั้น เมื่อจะไปต้องหยุด ถ้าหยุดจึงจะเร็วจึงจะถึง นี่แปลกอย่างนี้

ฉะนั้นต้องเอาใจหยุดจึงจะเร็วจึงจะถึง หยุดอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ พอหยุดถูกส่วนก็เห็นดวงใส ดวงใสนั้นแหละเรียกว่าเอกายนมรรค หรือเรียกว่าปฐมมรรค หรือเรียกว่าธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน โตเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ใจก็หยุดนิ่งอยู่กลางดวงนั้น

จาก หลักการเจริญภาวนาสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน

๕

หยุด

คำว่า หยุด อันนี้แหละถูกตั้งแต่ต้นจนเป็นพระอรหัต คำว่าหยุดอย่างนี้คำเดียวเท่านั้น ถูกทางสมณะตั้งแต่ต้นจนพระอรหัต เป็นตัวศาสนาแท้ๆ เชียว คำว่า หยุด

เพราะฉะนั้น ต้องเอาใจหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ หยุดนั่นแหละถูกเป้าหมายใจดำถูกโอวาทของพระบรมศาสดา **ถ้าไม่หยุดจะปฏิบัติศาสนาสัก ๔๐-๕๐ ปีก็ช่าง ที่สุดจะมีอายุสัก ๑๐๐ ปี หรือ ๑๒๐ ๑๓๐ ปี ถ้าใจหยุดไม่ได้ ไม่ถูกศาสนาสักที**

หยุดเข้าสิบเข้าศูนย์ กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ไม่ได้ ไม่ถูกศาสนาสักที ต่อเมื่อใดหยุดได้ก็ถูกศาสนาทีเดียว ถูกพระโอษฐ์ของพระศาสดาทีเดียว ให้จำให้แม่นอย่างนี้

จาก หลักการเจริญภาวนาสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน

๖

ตาย - เกิด

ตายเกิดเดินตรงกันข้าม ถ้าว่าจะเกิดก็เดินนอกออกไป ถ้าว่าจะไม่เกิดก็เดินในเข้าไป กลางเข้าไว้ หยุดเข้าไว้ ไม่คลาดเคลื่อน นี้ตายเกิดอย่างนี้ ให้รู้จักหลักอย่างนี้

เมื่อรู้จักหลักดังนี้แล้ว เราก็รู้ทีเดียว พอรุ่งขึ้นเช้านี้ที่ใจเราวุ่นวายอยู่นี้ มันทำอะไร? มันจะเวียนว่ายตายเกิด ถ้าใจเรานิ่งอยู่ในกลางนั้น มันจะเลิกเวียนว่ายตายเกิด เราก็รู้ตัวของเราอยู่ เราไม่ต้องง้อใคร เรารู้แล้ว เราเรียนแล้ว เราเข้าใจแล้ว เราต้องทำใจของเราให้นิ่ง ให้หยุด ทำใจให้หยุด

ทำใจให้หยุดอยู่ศูนย์กลางนั่น ทำใจของเราให้หยุด เราก็หยุด กลางของกลาง กลางของกลาง กลางของกลาง ซ้ายขวา หน้าหลัง นอกในไม่ไป เข้ากลางของกลาง กลางของกลาง กลางของกลาง นิ่งแน่นหนักขึ้น พอถูกส่วนเข้าเท่านั้น เห็นดวงใสเจ่มบังเกิดขึ้นเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์นั่น

จาก หลักการเจริญภาวนาสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน

๗

บุญใหญ่ – กุศลใหญ่

เราต้องตั้งใจให้หยุด ใจของเราถ้าหยุดได้สักกะพริบตาเดียวเท่านั้น ได้ชื่อว่าเราได้สร้างบุญใหญ่กุศลใหญ่สำคัญนัก บุญที่เกิดจากการนั่งภาวนานั้นเป็นบุญใหญ่กุศลใหญ่ เราจะไปสร้างโบสถ์ วิหาร การเปรียญสักร้อยหลัง ก็สู้บุญที่เกิดขึ้นจากการบำเพ็ญสมถวิปัสสนาไม่ได้ เมื่อเราแสวงหาเขตบุญในพระพุทธศาสนา พึงบำเพ็ญสมถวิปัสสนาทำใจให้มั่นคงดังนี้ ให้ใจหยุด หยุดนี้เป็นตัวสำคัญ หยุด นี้จะเป็นทางมรรค ผล นิพพาน พวกที่ให้ทาน รักษาศีลนั้นยังไกลกว่า หยุด นี้ใกล้นิพพานนัก **พอหยุดได้เท่านั้น ถูกคำสั่งสอนของพระศาสดาแล้ว**

จาก หลักการเจริญภาวนาสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน

๘

จริงแค่ไหน

ถ้าไม่หยุดจะถึงธรรมกายไม่ได้ ถ้าทำใจให้หยุดได้ก็เข้าถึงธรรมกายได้ เราเป็นมนุษย์ ปฏิบัติในพระพุทธศาสนาเหมือนกัน จะทำให้เป็นธรรมกายอย่างเขาไม่ได้เชียวหรือ เราต้องทำได้ ขอให้ทำจริงๆ เถิด ทำได้ทุกคน ถ้าทำไม่จริงละก็ไม่ได้แน่ๆ

ที่ว่าทำจริงนั้นจริงแค่ไหน? แค่ชีวิตซี่ เนื้อเลือดจะแห้งเหือดหมดไป จะเหลือแต่กระดูกหนังช่างมัน ถ้าไม่ได้ไม่ลุกจากที่ นี่จริงแค่นี้ละก็ทำได้ทุกคน ฉันเอง (หลวงพ่อวัดปากน้ำ) ๒ คราว เมื่อเริ่มปฏิบัติสมถวิปัสสนาใหม่ๆ ได้เข้าที่ทำสมาธิตั้งใจว่า ถ้าไม่ได้ก็ให้ตายเสียเถอะ นิ่งทำสมาธิอยู่ พอถึงกำหนดเข้าก็ทำได้ ไม่ตายสักที

จาก หลักการเจริญภาวนาสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน

๙

นิพพาน

อายตนะนิพพานนี้มีอยู่ สูงขึ้นไปจากภพสามนี้ เลยออกไปจากขอบเนวสัญญานาสัญญายตนะภพ พ้นออกไปจากวิถีภพนี้ตรงขึ้นไปทีเดียว จะคำนวณระยะทางก็เห็นว่าหาประมาณมิได้ทีเดียว ไม่ได้มีอยู่ในดิน น้ำ ไฟ ลม และดิน น้ำ ไฟ ลม ก็ไม่มีอยู่ในนิพพาน ในอรูปภพทั้ง ๔ ก็มิใช่ แม้นิพพานก็มิได้มีลักษณะของอรูปภพทั้ง ๔ นี้เลย ในโลกนี้ โลกอื่นก็มิใช่

เพราะเหตุที่อายตนะนิพพานพ้นไปจากโลกจากภพ คือ กามภพ รูปภพ และอรูปภพเหล่านี้สิ้นแล้ว นิพพานก็มิใช่สิ่งเหล่านี้ แม้ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ก็เป็นสิ่งที่อยู่ในภพนี้ นิพพานจึงมิใช่สิ่งทั้งสอง และที่สุดสิ่งทั้งสองนี้ก็มิได้มีอยู่ในนิพพานเลย

อนึ่ง อายตนะนิพพานก็ไม่มีการไป การมา การยืน การจุติหรือการเกิด แต่ประการใดประการหนึ่ง

ซึ่งแสดงว่า ไม่สามารถจะติดต่อกันได้โดยอาการปกติ แม้ที่สุดกำลังของอรูปฌานก็ไม่อาจไปถึงได้

เพราะว่าอายตนะนิพพานเป็นอายตนะสูงสุด เกินกำลังของผู้ที่อยู่ในภพจะไปถึงได้ และอายตนะนี้ก็หาที่ตั้งอาศัยมิได้ ไม่มีวัตถุหรืออารมณ์ชนิดใดเป็นที่ตั้งเป็นที่อาศัยทั้งสิ้น สิ่งเหล่านี้เองเป็นเครื่องยืนยันว่า อายตนะนิพพานนั้นมีจริง และไม่เกี่ยวข้องอยู่ในภพเลย พ้นออกไปต่างหากทีเดียว

จาก คู่มือสมภาร

๑๐

เหตุแห่งความชั่ว–เหตุแห่งความดี

โลภะ โทสะ โมหะ เป็นเหตุแห่งความชั่วหรือความเสื่อม อโลภะ อโทสะ อโมหะ เป็นเหตุแห่งความดีหรือความเจริญ ทรงสอนว่าก่อนจะพูด คิดหรือทำสิ่งใด จงมีสติหรือที่เรียกว่าใช้ความคิดให้รอบคอบเสียก่อนจึงพูด จึงคิด จึงทำการนั้นๆ แล ว่าโดยเฉพาะจงระวังเรื่อง โลภะ โทสะ โมหะ นั้นไว้ อย่าให้เข้าครอบงำได้ ในเมื่อจะทำ พูด คิดการสิ่งใด

พระองค์ทรงสอนไว้ในทางปรมัตถ์ว่า ธรรมดาจิตนั้นใสบริสุทธิ์อยู่เสมอ ซึ่งหมายความว่า จิตที่ไม่มีกิเลสผสม ส่วนพวกกิเลส เช่น โลภะ โทสะ โมหะ เรียกว่าเป็นของจรมา เมื่อมาพ้องพานจิต ก็ย้อมจิตให้เป็นไปตามสภาพ

อันชั่วช้าของกิเลสนั้นๆ จิตระคนด้วยราคะหรือโลภะมีสีแดง ระคนด้วยโทสะสีดำ ระคนด้วยโมหะขุ่นเหมือนตมหรือน้ำล้างเนื้อ สิ่งเหล่านี้พระองค์ใช้ตาธรรมกายมองเห็นจริงๆ

จากพระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๑
เรื่อง พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ

๑๑

การเข้าถึงรัตนะ

ธรรมกาย มีสีใสเหมือนแก้วจริงๆ จึงได้ชื่อว่า พุทธรัตนะ ธรรมทั้งหลายที่กลั่นออกจากหัวใจ ธรรมกาย จึงได้ชื่อว่า ธรรมรัตนะ ธรรมรัตนะ คือหัวใจธรรมกาย นั่นเอง

ดวงจิตของธรรมกายนั้นได้ชื่อว่า สังฆรัตนะ นี่แหละที่ว่า พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ทั้ง ๓ ประการนี้เกี่ยวเนื่องเป็นอันเดียวนั้น เกี่ยวกันอย่างนี้ จะพรากจากกันไม่ได้ ผู้ใดเข้าถึงพุทธรัตนะ ก็ได้ชื่อว่า เข้าถึงธรรมรัตนะ สังฆรัตนะด้วย

การเข้าถึงรัตนะ ๓ ดังกล่าวมานี้ จะเข้าถึงได้ อย่างไร เพียงแต่เลื่อมใสนับถือ ยังไม่เรียกว่าเข้าถึง แม้จะท่องบ่นน้อมใจระลึกถึง ก็ยังไม่เรียกว่าเข้าถึง แม้จะปฏิญาณตนว่ายอมเป็นข้า ก็ยังไม่เรียกว่าเข้าถึง อย่างมากจะเรียกได้ก็เพียง **ขอถึง**

การที่จะเข้าถึงนั้น **จำเป็นจะต้องบำเพ็ญเพียรปฏิบัติเจริญรอยตามปฏิปทา ของพระบรมศาสดา จนบรรลุกายธรรม คือรู้จริงเห็นแจ้งด้วยตัวของตัวเอง จึงจะได้ชื่อว่าเข้าถึงพระรัตนตรัยโดยแท้**

จากพระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๑
เรื่อง พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ

๑๒

ทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์

ผู้ที่จะเข้าถึงพระรัตนตรัย ต้องเอาใจของตนไปจรดอยู่ที่ศูนย์กลางกายของตนนั้นแล้วทำใจให้หยุด หยุดในหยุด หนักเข้าไปทุกทีไม่ให้คลายออก ทำไปจนใจไม่คลายออกใจนั้นหยุดในหยุดหนักเข้าไปทุกที นี้เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ไม่ใช่ทางไปของปุถุชน ทางไปของปุถุชนไม่หยุด ออกนอกจากหยุด นอกจากทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์อยู่เสมอ จึงได้เจอะเจอพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ยากนัก

ขอผู้จงรักภักดีต่อตนของตนที่แท้แล้ว จงตั้งใจแน่แน่ว ให้ถูกทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์เกิดประเสริฐนัก พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ในอดีต อนาคต ปัจจุบัน ไปทางเดียวเหมือนกันทั้งหมด

จากพระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๒ เรื่อง รตนัตตยคมนปณามคาถา
๖ มีนาคม ๒๔๙๒

๑๓

หนทางเบื้องต้นมรรค ผล นิพพาน

ราคะ โทสะ โมหะ เกิดมาจากจักขุบ้าง รูปบ้าง ความรู้ทางจักขุบ้าง ความสัมผัสทางจักขุบ้าง มันเกิดมาทางนี้ แก้ไขทางอื่นไม่ได้ ต้องแก้ไขทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ยินดียินร้ายในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ ที่มากระทบถูกต้องอายตนะทั้ง ๖ นั้น ให้ทำใจให้หยุด หยุดเสียอันเดียวเท่านั้นดับหมด

พอหยุดได้เสียก็เบื่อหน่าย เบื่อหน่ายในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์เบื่อหน่ายในทางความรู้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เบื่อหน่ายหมด ต้องทำใจให้หยุดอยู่ ณ ศูนย์กลางกาย สะดือทะลุหลัง ขวาทะลุซ้าย กลางกั๊ก ใสเหมือนดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ หยุดนิ่งหยุดทีเดียว

พอหยุดก็รู้ว่าใจของเราหยุดแล้ว ที่ว่าใจหยุดก็เข้ากลางของกลาง นิ่งอยู่ที่เดียว กลางของกลาง ๆ ๆ ไม่ถอย

แล้วเข้ากลางของกลางหนักเข้าไป พอใจหยุดก็เข้ากลางของกลาง ซ้ายขวาหน้าหลังล่างบนไม่ไป กลางของกลางหนักขึ้นทุกทีไม่มีถอยออก กลางของกลางหนักขึ้น พอถูกส่วนเข้าก็จะเห็นดวงใสเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ นั่นเป็นดวงปฐมมรรค หนทางเบื้องต้นมรรค ผล นิพพาน

จากพระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๓ เรื่อง อาทิตตปริยายสูตร
๒๕ สิงหาคม ๒๔๙๖

๑๔

ดวงธรรม

คำว่าธรรมนี้อยู่ที่ไหนล่ะ อยู่กลางกายมนุษย์ สะดือทะลุหลัง ขวาทะลุซ้าย ด้ายกลุ่มสองเส้นขึงให้ตึง ตรงกลางเส้นด้ายที่พาดกัน นั้นเรียกว่ากลางกั๊ก นั่นคือ ถูกกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสเท่าฟองไข่แดงของไก่ ดวงนั้นแหละเรียกว่าธรรม **ธรรมดวงนั้นดับไป กายมนุษย์ก็ดับ ธรรมดวงนั้นผ่องใสสะอาดสะอ้าน กายมนุษย์ก็รุ่งโรจน์โชตนาการ ธรรมดวงนั้นซูบซีด เศร้าหมอง กายมนุษย์ก็ไม่ผ่องใส ซอมซ่อ ไม่สวย ไม่งามน่าเกลียดน่าชังไป** เพราะธรรมดวงนั้นสำคัญนัก ธรรมดวงนั้นแหละเป็นชีวิตของมนุษย์ คือความเป็นอยู่ของมนุษย์ ความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ อยู่กลางดวงนั้น

จาก พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๔ เรื่อง สิ่งที่เป็นเกาะเป็นที่พึ่งของตน
๑๓ กันยายน ๒๔๙๖

๑๕

พระรัตนตรัยคือที่พึ่งอันสูงสุด

พระรัตนตรัย คือ พุทธรัตนะ ธัมมรัตนะ สังฆรัตนะ นี้เป็นที่พึ่งของเราทั้งหลาย สิ่งอื่นนอกจากพระรัตนตรัยนี้ไม่มี และสิ่งอื่นที่เราจะพึ่งสูงและดีขึ้นไปกว่านี้ไม่มี

เหตุนี้ในวาระพระบาลี ได้แสดงเป็นตำรับตำราเนติแบบแผนไว้ว่า

นัตถิเม สะระณัง อัญญัง สิ่งอื่นไม่ใช่ที่พึ่งของเรา

พุทโธ เม สะระณัง วะรัง พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเรา

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง สิ่งอื่นไม่ใช่ที่พึ่งของเรา

ธัมโม เม สะระณัง วะรัง พระธรรมเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเรา

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง สิ่งอื่นไม่ใช่ที่พึ่งของเรา

สังโฆ เม สะระณัง วะรัง พระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเรา

ดังนั้นก็แน่นอนในใจว่า พระรัตนะทั้ง ๓ คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ เป็นเนมิตกนามเกิดขึ้น พุทโธ ธัมโม สังโฆ ว่านี่แหละเป็นที่พึ่งของเราจริงแท้แน่นอน โดยไม่ผิดเพี้ยนยักเยื้องแปรผัน

จาก พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๕ เรื่อง สังคหวัตถุ
๒๐ กันยายน ๒๔๙๖

๑๖

สำเร็จด้วยการให้

บุคคลคนหนึ่งคนใดโกรธเคืองด่าว่าเรา เราก็หาอุบายแก้ไข ค่อยๆให้เขาเถอะ คนที่เคยด่าพ่อ ด่าแม่ คนอิจฉาริษยานั่นแหละ ให้เสีย พอเขาเชื่อง พอเขาเลื่อมใส เราจะใช้เขาทำอะไร เขาทำเอาทั้งนั้นแหละ นี่สำเร็จด้วยการให้ นี่แหละเป็นข้อสำคัญนัก โลกจะจงรักภักดีซึ่งกันและกันก็เพราะอาศัยให้ซึ่งกันและกัน

จาก พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๕ รื่อง สังคหวัตถุ
๒๐ กันยายน ๒๔๙๖

๑๗

ศาสนาพุทธอยู่ได้ด้วยการให้

ศาสนาพุทธนี้อยู่ได้ด้วยการให้ ถ้าเลิกให้กันเสีย สักเดือนเดียว ข้าวปลาอาหารไม่ให้กันละ หยุดกันหมดทั้งประเทศ ทุกบ้านทุกเรือนไม่ให้กันละ ศาสนาดับ พระเณรสึกหมด หายหมดไม่เหลือเลย นี่เพราะอะไร เพราะการให้นี่เอง การให้นี่สำคัญนัก เพราะทุกคนอยู่ได้ด้วยการให้ทั้งนั้น

ท่านจึงได้ยืนยันตามตำรับตำราว่า ให้โภชนาหารอิ่มเดียว ได้ชื่อว่าให้ ฐานะ ๕ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ เป็นที่ปรารถนาของมหาชนคนทั้งหลาย ฝ่ายคฤหัสถ์บรรพชิตปรารถนาเหมือนกันหมด

อายุ อายุยืนใครๆ ก็ชอบ **วรรณะ** ความสดชื่นแห่งร่างกาย ผิวพรรณผ่องผุดเป็นที่ดึงดูดนัยน์ตาของมนุษย์โลกให้มารวมอยู่ที่ตน ใครๆ ก็ชอบทั้งนั้น **สุขะ** มีความ

สบายกายสบายใจ ใครก็ชอบทั้งนั้น **พละ** กำลังกาย กำลังวาจา กำลังใจ เวลาจะใช้กำลังกายได้สมความปรารถนา ไม่ติดขัดอะไร เวลาจะใช้กำลังวาจาได้สมความปรารถนา ไม่ติดขัดอะไร เวลาจะใช้กำลังความคิดก็ได้สมความปรารถนา ไม่ต้องรอเวลาอย่างหนึ่งอย่างใด กำลังทั้ง ๓ นี่แหละสำคัญนัก

กำลังกาย เวลาจะใช้งานการด้วยกาย กำลังวาจาที่ต้องใช้วาจาโต้ตอบระหว่างประเทศต่อประเทศนั้น หรือเวลาพูดคนต่อคนกัน ก็ใช้วาจา กำลังใจที่จะต้องคิดการงานใหญ่โตกว้างขวางออกไป นี่กำลังใจ กำลังเหล่านี้ใครๆ ก็ชอบ ใครๆ ก็ปรารถนา **ปฏิภาณ** ความเฉลียวฉลาดในทุกสิ่งทุกอย่าง ในหน้าที่ของตัว หรือในหมู่มนุษย์ ฉลาดในหน้าที่ทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ขัดขวางอย่างหนึ่งอย่างใด นี่ใครๆ ก็ชอบ ใครๆ ก็ปรารถนา สิ่งทั้ง ๕ นี้แหละ เป็นที่ปรารถนาของมหาชนคนทั้งหลาย

จาก พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๕ เรื่อง สังคหวัตถุ
๒๐ กันยายน ๒๔๙๖

๑๘

เป็นเอกราชด้วยพุทธศาสนา

คนที่พากันมาบริจาคทาน เป็นเจ้าภาพหรือเป็นหัวหน้า เป็นที่สองรองลำดับลงไป หรือว่าหมู่พวกนั้นๆ บริจาคทาน พระพุทธเจ้าท่านก็คอยดู สอดญาณส่องญาณคอยดู ได้รับความสุขแค่ไหน ได้รับความทุกข์แค่ไหน ท่านก็ช่วยเหลือเผื่อแผ่ คอยแก้ไข บำบัดความทุกข์ บำรุงความสุข ให้ยิ่งๆ ขึ้นไป นี่ก็เพราะอาศัยพระพุทธเจ้าอยู่ลับๆ เรานับได้ ในประเทศไทยมีจริงๆ ในที่ลับๆ

ประเทศนิดเดียวเท่านี้แหละเป็นเอกราชอยู่ได้ ปืนผาหน้าไม้ทำกับเขาไม่เป็น เรือแพนาวา เรือยนต์กลไฟต่อไม่ได้ทั้งนั้น แต่ว่าเป็นเอกราชได้ แปลกเหลือเกินเป็นเอกราชได้ด้วยอะไร

นี่เป็นเอกราชด้วยพุทธศาสนา ด้วยพระพุทธเจ้าท่านคอยดูแลแก้ไข รักษาชาติศาสนาของท่านไว้ ให้ศาสนาดำรงอยู่ เพราะหมดทั้งชมพูทวีป ศาสนาเดี๋ยวนี้มาแน่นหนาอยู่ในเมืองไทยเท่านั้น

จาก พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๕ เรื่อง สังคหวัตถุ
๒๐ กันยายน ๒๔๙๖

๑๙

ให้ดวงบุญนั้นช่วย

เมื่อต้องภัยได้ทุกข์อะไร จรดอยู่ดวงบุญนั้น ให้ดวงบุญนั้นช่วย อย่าไปนึกถึงสิ่งอื่นนะ นึกถึงบุญกุศลที่ตนกระทำนั่นแหละ เป็นที่พึ่งของตัวจริง ช่วยตัวได้จริงๆ พระพุทธเจ้าเมื่อเข้าที่คับขัน ท่านยังนึกถึงบุญของท่านที่ท่านได้บำเพ็ญบารมีของท่านมา แน่วแน่ทีเดียว มั่นคงทีเดียว

เมื่อมั่นคงเช่นนั้น นางธรณีก็ผุดขึ้นมา บำบัดพญามารให้พ่ายแพ้ ด้วยน้ำที่พระองค์ทรงหลั่งให้ตกลงเหนือพื้นปฐพี นางธรณีรับไว้รูดปราดเดียวเป็นทะเลท่วมพญามารป่นปี้หมด ยับเยิน แพ้พระพุทธเจ้าด้วยน้ำที่พระองค์ทรงกรวดนั่นแหละ

นี่พระองค์ทรงนึกถึงทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมะบารมี ปัญญาบารมี วิริยะบารมี ขันติบารมี สัจจะบารมี

อธิษฐานบารมี เมตตาบารมี อุเบกขาบารมี ให้เป็นอาวุธผจญพญามารให้อันตรธานพ่ายแพ้พระองค์ไป

เราก็เหมือนกันต้องภัยได้ทุกข์ ก็นึกถึงบุญบารมีที่เราได้สั่งสมอบรมมานี้ นิ่งอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ นิ่งอยู่ตรงนั้นแหละ กลางดวงนั่นแหละ ถูกดวงบุญพอดี ทาน การให้สำเร็จเป็นบุญดังนี้ เมื่อสำเร็จเป็นบุญแล้ว ก็เป็นที่ระลึกดังนี้ นี้เรียกว่า ทานัญจะ

จาก พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๕ เรื่อง สังคหวัตถุ
๒๐ กันยายน ๒๔๙๖

๒๐

ปิยวาจา

เราต้องอาศัยวาจาที่ไพเราะเสนาะโสต เมื่อกล่าววาจาอันใดออกไปแล้ว เป็นที่ดึงดูดใจ เหนี่ยวรั้งใจ เป็นที่สมัครสมานในกันและกัน ไม่เป็นที่กระทบกระเทือนในกันและกัน ต้องใช้วาจาอย่างนั้น เป็นคนชั้นสูงเป็นคนชั้นผู้ใหญ่ เป็นคนชั้นพวกมาก ไม่ใช่พวกน้อย

ถ้ามีวาจาเช่นนั้นเรียกว่าเป็นคนสุภาพ เป็นคนมีมารยาท เป็นคนที่มีถ้อยคำวาจาเป็นหลักเป็นประธานวาจาไพเราะอ่อนหวาน ไม่กระทบกระเทือนผู้หนึ่งผู้ใดกล่าวออกไปแล้ว ไม่กระเทือนตัวเองด้วย ไม่กระเทือนบุคคลอื่นด้วย ไม่กระเทือนทั้งตนและบุคคลอื่นด้วย

กล่าววาจาใดออกไป แล้ววาจานั้นไพเราะเสนาะโสตดึงดูด อยากจะฟังแล้วอยากจะฟังอีกอยู่ร่ำไป ดังนี้เรียกว่า **ปิยวาจา วาจาไพเราะ** วาจาอย่างนี้แหละเป็นของสำคัญนักในหมู่มนุษย์ จำเป็นจะต้องใช้

จาก พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๕ เรื่อง สังคหวัตถุ
๒๐ กันยายน ๒๔๙๖

๒๑

ประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนกัน

ประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนกันน่ะเป็นอย่างไร ? มีลูกต้องแก้ไขให้ลูกเป็นปริญญา หญิงก็ให้เป็นปริญญาชั้นหญิง ชายก็ให้เป็นปริญญาชั้นชายทุกๆ คนไป สมมุติว่ามีลูก ๑๐ คน หญิง ๕ คน ชาย ๕ คน เป็นปริญญาหมดทุกคน มีการงานชั้นสูงทั้งนั้น พ่อแม่สองคนจะได้รับความสุขแค่ไหน ไม่ต้องมากหรอก ลูกกตัญญูคนเดียวเท่านั้นแหละ เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ให้เป็นสุขเหมือนเทวดาได้

เป็นปริญญาขึ้นแล้วน่ะเลี้ยงได้อย่างดิบอย่างดีทีเดียว เพราะฉะนั้นมีลูกเท่าไรต้องแก้ลูกให้เป็นปริญญาขึ้น นี้ได้ชื่อว่าประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่ลูกหลานก่อน คนใกล้เคียงเข้ามา วงศาคณาญาติ ก็ประพฤติเช่นนั้น

ให้เป็นประโยชน์เช่นนั้นให้เลี้ยงตัวของตัวได้ แก้ไข ให้เลี้ยงตัวของตัวได้

เหมือนเด็กเล็กเลี้ยงตัวของตัวเองไม่ได้ แก้ไขให้เลี้ยงตัวของตัวได้ ผู้หญิงก็ให้ผู้หญิงเลี้ยงตัวของตัวได้ ผู้ชายก็ให้เลี้ยงตัวผู้ชายได้ ไม่ต้องพึ่งใครทีเดียว แก้ไขให้ฉลาดออกไปอย่างนั้น ได้ชื่อว่าประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนกัน หรือให้เป็นประโยชน์แก่ลูกหลานของตัว

ประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่บ้านใกล้เรือนเคียงกัน มีวิชาความรู้ ให้ความสุขแก่มนุษย์เพื่อนบ้านด้วยกัน เขาจะเจริญรุ่งเรืองได้อย่างไรแก้ไขอย่างนั้น ชื่อว่าประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนกัน ลักษณะที่ประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนกันนี่แหละ เป็นประโยชน์นัก

จาก พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๕ เรื่อง สังคหวัตถุ
๒๐ กันยายน ๒๔๙๖

๒๒

ความเป็นผู้มีตนเสมอ

ความเป็นผู้มีตนเสมอในธรรมนั้นๆ ในบุคคลนั้นๆ น่ะ เราจะไปทางไหน เป็นหญิงก็ดี เป็นชายก็ดี เข้าไปในหมู่ไหน พวกไหน ชาติไหน ภาษาไหน ไม่กระทบกระเทือนเลยด้วยกายของเรา ไม่กระทบกระเทือนเลยด้วยวาจาของเรา และไม่กระทบกระเทือนเลยด้วยใจของเรา

เราเข้าไปในหมู่ไหน พวกไหน เป็นหมู่นั้นพวกนั้นไปหมด ปรากฏเป็นแบบเดียวกัน เรามีพวกมากเท่าไรก็เป็นคนเดียวกันไปหมด ไม่แยกแตกจากกัน นี้ความเป็นผู้มีตนเสมอเขา พอเหมาะพอดีกับเขา เข้าใกล้ใครคนนั้นก็บอกว่าเป็นพวกเขา เป็นพี่เป็นน้องเขา เป็นพี่เขาเป็นน้องเขาตามชันษาอายุของตน ประพฤติตนเสมอในธรรมนั้นๆ ในบุคคลนั้นๆ ไม่ขาดตกบกพร่องทุกชาติทุกภาษาไป เมื่อประพฤติได้ดังนี้ ได้ชื่อว่าเป็นประโยชน์ในโลกแท้ๆ

โลกจะได้รับความสุข ก็เพราะอาศัยความประพฤติทั้ง ๔ อย่าง คือ ให้ทาน กล่าววาจาไพเราะ ประพฤติให้เป็นประโยชน์ในกันและกัน ความประพฤติตนให้สม่ำเสมอในธรรมนั้นๆ ในบุคคลนั้นๆ ไม่ขาดตกบกพร่องใดๆ

จาก พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๕ เรื่อง สังคหวัตถุ
๒๐ กันยายน ๒๔๙๖

๒๓

ทำความดีให้หนักขึ้น

ที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา ก็ต้องอาศัยปุพเพกตปุญญตา ได้กระทำความดีไว้ในปางก่อน จงอุตส่าห์พยายามทำความดีให้หนักขึ้นไป ให้เป็นบุญนิธิหนักขึ้นไป

เมื่อจะทำได้ด้วยวิธีให้ทาน ก็ให้ทานหนักขึ้นไป เมื่อจะทำได้ด้วยวิธีรักษาศีล ก็รักษาศีลให้หนักขึ้นไป เมื่อจะทำได้ด้วยวิธีการเจริญภาวนา ก็เจริญภาวนาให้หนักขึ้นไป จะทำได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ก็จงอุตส่าห์พยายามทำให้สุดความสามารถของตน

สิ่งที่เป็นที่ตั้งกองการบำเพ็ญกุศล พระบรมทศพล ได้ทรงตรัสเทศนาไว้เป็นอเนกประการว่า ทาน การให้ ก็ได้ชื่อทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน ศีลการรักษา ได้ชื่อว่า ศีลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล ภาวนา การทำให้มีให้เป็น ก็ได้ชื่อว่า ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๖ เรื่อง มงคลกถา
๒๐ กันยายน ๒๔๙๖

๒๔

จิต ๑๒ ดวง

นี้จิต ๑๒ ดวงนี่แหละมันควบคุมเราอยู่ ให้เราไปเกิดในอบายภูมิทั้ง ๔ เราตกต่ำเลวทรามลงไปด้วยประการใดๆ ก็เพราะจิต ๑๒ ดวงนี่เอง ต้องควบคุมไว้ให้ดี ต้องเล่าเรียนเสียให้ชัดทีเดียว

ถ้าว่าเล่าเรียนเสียให้ชัดแล้ว รู้หน้ารู้ตา รู้ขอบเขตของมันแล้ว มันจะข่มเหงเราไม่ได้ ถ้าเราไม่รู้เท่าทันมันเสียแล้ว มันก็จะข่มเหงเราตามชอบใจ ในตัวของเรานี้ไม่ใช่ที่อื่น นี่แหละมันเนื้อหนังปรมัตถ์ทีเดียว ฝ่ายความชั่วละเป็นเนื้อหนังของพระอภิธรรมปิฎกทีเดียว จิต ๑๒ ดวงนี่แหละ

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๗ เรื่อง พระปรมัตถ์ : อกุศลจิต
๑ ตุลาคม ๒๔๙๖

หมายเหตุ จิต ๑๒ ดวง คือ **จิตโลภ ความอยาก ๘ ดวง** คือ

จิตที่เกิดพร้อมด้วยความยินดีมาก ที่ประกอบด้วยความยินดีมาก ประกอบด้วยความเห็นผิด และเกิดขึ้นตามลำพัง ดวง ๑

จิตประกอบด้วยความยินดีมาก ประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นโดยถูกกระตุ้นหรือชักจูง ดวง ๑

จิตที่ประกอบด้วยความยินดีมาก ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นโดยลำพัง ดวง ๑

จิตประกอบด้วยความยินดีมาก ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด และเกิดขึ้นโดยถูกกระตุ้นหรือชักจูง ดวง ๑

จิตที่ประกอบด้วยความยินดีพอประมาณ ประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นโดยลำพัง ดวง ๑

จิตประกอบด้วยความยินดีพอประมาณ ประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นโดยถูกกระตุ้นหรือชักจูง ดวง ๑

จิตประกอบด้วยความยินดีพอประมาณ ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นโดยลำพัง ดวง ๑

จิตประกอบด้วยความยินดีพอประมาณ ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด และเกิดขึ้นโดยถูกกระตุ้นหรือชักจูง ดวง ๑

จิตโกรธ ๒ ดวง คือ

จิตโกรธเกิดขึ้นตามลำพัง ดวง ๑

จิตโกรธเกิดขึ้นโดยถูกกระตุ้นหรือชักจูง ดวง ๑

จิตหลง ๒ ดวง คือ

จิตหลงเกิดขึ้นโดยความสงสัย ดวง ๑

จิตหลงเกิดขึ้นโดยความฟุ้งซ่าน ดวง ๑

๒๕

ทางบริสุทธิ์

ทางบริสุทธิ์นะ ก็ต้องเอาใจหยุด นั่นแหละเป็นทางบริสุทธิ์ เอาใจหยุดนึกที่ไหน ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ หยุดอยู่กลางดวงนั่นแหละ หยุดทีเดียว หยุดที่นั่นแหละ เป็นทางบริสุทธิ์ละ

ถูกละ หยุดนะ หยุดในหยุด พอรู้ว่าใจหยุดกึก ใจหยุดก็กลางของกลาง ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ หยุดเรื่อยไป นั่นแหละ นั่ง นอน ยืน เดิน ทำให้หยุดอยู่อย่างนี้แหละ นั่นแหละบริสุทธิ์ละ ราคะไม่มี อภิชฌาความเพ่งเพราะอยากได้ไม่มี พยาบาทปองร้ายไม่มี เห็นผิดไม่มี โลภะความอยากได้ไม่มี โทสะความประทุษร้ายไม่มี โมหะความหลงงมงายไม่มี ราคะความกำหนัดยินดีไม่มี โทสะความขุ่นเคืองไม่มี โมหะความหลงงมงายไม่มี กามราคานุสัย

ไม่มี ปฏิฆานุสัยไม่มี อวิชชานุสัยไม่มี หยุดเข้าเถอะ **หยุดนั่นแหละตั้งแต่ต้นจนพระอรหัตทีเดียว นี่แหละเขาเรียกว่าหนทางบริสุทธิ์ละ ให้ไปทางนี้**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๘ เรื่อง เบญจขันธ์

๒๑ ธันวาคม ๒๔๙๖

๒๖

ให้ทิ้งขันธ์ ๕

ให้ทิ้งขันธ์ ๕ เสีย ทิ้งขันธ์ ๕ เสียได้แล้ว ได้ชื่อว่าถอนตัณหาทั้งรากได้ นี้เป็นตัวสำคัญ ให้รู้จักดังนี้ เราจำเป็นอยู่แล้วจะต้องวาง ต้องทิ้งขันธ์ ๕ นี่ถึงไม่ทิ้งเราก็ต้องทิ้ง ใครล่ะจะไม่ทิ้งได้ ถ้าไม่ทิ้งแก่เข้าๆๆ ถึงเวลาก็ตาย จะเอาไปได้หรือขันธ์ ๕ น่ะ

คนเดียวก็เอาไปไม่ได้ หมดทั้งสากลโลก ขันธ์ ๕ ของตัวเอาไปไม่ได้ ขันธ์ ๕ ของสามีภรรยากันล่ะเอาไปไม่ได้ แต่ของตัวเอาไปไม่ได้แล้ว นี่จะเอาของคนอื่นไปอย่างไรล่ะ เอาของลูกไปบ้างไม่ได้หรือ ไม่ได้ แต่ของตัวก็ยังเอาไปไม่ได้ จะเอาของลูกไปได้อย่างไร พี่น้องวงศ์วานว่านเครือ จะเอาไปบ้างไม่ได้หรือ เอาไปไม่ได้ **ต่างคนต่างมา ต่างคนต่างไป ต่างคนต่างตาย ต่างคนต่างเกิด**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๙ เรื่อง ขันธ์ ๕ เป็นภาระอันหนัก

๒๙ ธันวาคม ๒๔๙๖

หมายเหตุ ขันธ์ ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

๒๗

อยู่กับธรรม

เราอยู่เสียกับธรรมเรื่อยไป ไม่ออกจากธรรม ไม่ถอนจากธรรมทีเดียว สภาพที่ไม่ใช่ธรรมก็มาทำอะไรไม่ได้ สิ่งที่เป็นบาปอกุศล ที่เป็นชั่วร้ายมาทำอะไรไม่ได้ เราอยู่กับธรรมเรื่อยไป อยู่กับฝ่ายดีฝ่ายเดียว

เมื่ออยู่ฝ่ายดีฝ่ายเดียว แตกกายทำลายขันธ์ กายก็ไม่มีเสีย วาจาก็ไม่มีเสีย ใจก็ไม่มีเสีย เมื่อแตกกายทำลายขันธ์ ก็มีสวรรค์เป็นที่ไปในเบื้องหน้า

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๑๐ เรื่อง คารวาธิกถา

๑๐ มกราคม ๒๔๙๗

๒๘

หลอกตัวเอง

หลอกตัวเองเป็นอย่างไร ตัวอยากได้ความสุข แต่ไปประพฤติทางทุกข์เสีย มันก็หลอกตัวเองอยู่อย่างนี้ละซิ ตัวเองอยากได้ความสุข แต่ความประพฤตินั่นหลอกตัวเองเสีย ไปทางทุกข์เสีย มันหลอกอยู่อย่างนี้นี่ ใครเข้าใกล้มันก็โกง โกงทุกเหลี่ยมนั่นแหละ

ถ้าลงหลอกตัวเองได้ มันก็โกงคนอื่นได้ ไว้ใจไม่ได้ทีเดียว เหตุนี้พุทธศาสนาท่านตรง ตรงตามท่านละก็มรรค ผล ไม่ไปไหน อยู่ในเงื้อมือ อยู่ในกำมือทีเดียว

พุทธศาสนาท่านตรง แต่ว่าผู้ปฏิบัติไม่ตรงตามพุทธศาสนา มันก็หลอกตัวเองโกงคนอื่นเท่านั้น

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๑๑ เรื่อง ธรรมรักษาผู้ประพฤติธรรม
๑๒ มกราคม ๒๔๙๗

๒๙

ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว

เมื่อรู้จักชัดดังนี้ รู้จักชัดว่าธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว ตัวไม่ใช่ธรรม เมื่อรู้จักจริงเสียเช่นนี้แล้ว เราก็จักตั้งใจแน่แน่วให้เข้าถึงธรรมกายให้ได้ เมื่อเข้าถึงธรรมกายโคตรภูแล้ว ธรรมกายโคตรภูละเอียด เข้าถึงธรรมกายโสดา โสดาละเอียด สกทาคา สกทาคาละเอียด อนาคา อนาคาละเอียด อรหัต อรหัตละเอียด เท่านี้เราก็จะเป็นสุขเกษมสำราญเบิกบานใจ พระพุทธเจ้าไปทางไหน เราก็จะไปทางนั้น

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๑๒ เรื่อง ธรรมนิยามสูตร
๓๑ มกราคม ๒๔๙๗

๓๐

สุขในฌาน

สุขในฌานอะไรจะไปสู้ ในภพนี้ไม่มีสุขเท่าถึงดอก สุขในฌานนะ สุขลืมสมบัตินั่นแหละ สมบัติกษัตริย์ก็ไม่อยากได้ สุขในฌานนะ สุขนักหนาทีเดียว เต็มส่วนของความสุขก็หนึ่ง เฉยวิเวกวังเวงเปลี่ยวเปล่า

เรามาคนเดียวไปคนเดียว หมดทั้งสากลโลกคนทั้งหลายไปคนเดียวทั้งนั้น ไม่มีคู่สองเลย จะเห็นว่าลูกสักคนหนึ่งก็ไม่มี สามีสักคนหนึ่งก็ไม่มี ภรรยาสักคนหนึ่งก็ไม่มี ต่างคนต่างมา ต่างคนต่างไป ต่างคนต่างตาย ต่างคนต่างเกิด เป็นจริงอย่างนี้

ปล่อยหมด ไม่ว่าอะไรไม่ยึดถือทีเดียว เรือกสวนไร่นา ตึกรามบ้านเรือน ก่อนเราเกิดเขาก็มีอยู่อย่างนี้ หญิงชายเขาก็มีกันอยู่อย่างนี้ เราเกิดแล้วก็มีอยู่อย่างนี้ เราตายไปแล้วมันก็มีอยู่อย่างนี้ เห็นดิ่งลงไปทีเดียว เข้าปฐมฌานเข้าแล้ว เห็นดิ่งลงไปเช่นนี้

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๑๓ เรื่อง เขมาเขมสรณาคมน์

๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

๓๑

หนทางหมดจดวิเศษ

หนทางหมดจดวิเศษนั้นคืออะไร เมื่อฟังเพียงแค่นี้ก็ไม่เข้าใจ หนทางหมดจดวิเศษน่ะ หนทางตั้งต้นที่จะไปสู่มรรค ผล นิพพาน ตั้งแต่ต้นจนกระทั่งถึงพระอรหัต พระอรหัตเป็นหนทางหมดจดวิเศษ

หนทางหมดจดวิเศษน่ะอะไร ก็ทำใจให้หยุดคำเดียวเท่านั้นแหละ ให้หยุดที่ตรงไหน หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ ไปหยุดอยู่ตรงนั้นแหละ ไปหยุดก็เข้ากลางของหยุดเชียว กลางของกลาง ๆ ๆ ๆ ที่ใจหยุดนั่น อย่าไปที่อื่นต่อไปเชียว กลางของกลาง ๆ ๆ ๆ ๆ ที่ใจหยุดนั่น

หยุดคำเดียวเท่านี้แหละ ตั้งแต่ต้นจนพระอรหัตทีเดียว **ถ้าหยุดไม่ได้ ก็ไม่ถูกทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ ถ้าหยุดได้ก็ถูกทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ หยุดนั่นแหละเป็นหนทางหมดจดวิเศษละ**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๑๔ เรื่อง ติลักขณาทิคาถา
๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

๓๒

ความไม่ประมาท

ธรรมทั้งหลายที่เป็นกุศลที่ดีน่ะ หมดทั้งสกลพุทธศาสนา หมดทั้งพระไตรปิฎกทั้งหลายที่เป็นกุศลนั่นย่อมมีความไม่ประมาทเป็นมูลราก นั่นแน่ อัปปมาทมูลกา มีความไม่ประมาทเป็นต้นเค้า มีความไม่ประมาทเป็นมูลราก อัปปมาทสโมสรณา ประชุมลงในความไม่ประมาท เหมือนรอยเท้าสัตว์อื่นประชุมลงในรอยเท้าช้าง

ธรรมที่เป็นกุศลทั้งหมด ประชุมอยู่ในความไม่ประมาททั้งนั้น นี้หลักพระพุทธศาสนาอยู่ตรงนี้ ไม่ให้ประมาท เมื่อไม่ประมาท ความดีมีเท่าไรในพระพุทธศาสนา ในธาตุในธรรม ย่อมประชุมลงในความไม่ประมาท ผู้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาทแล้ว คนมีธรรมควรไหว้ควรเคารพนับถือทีเดียว คนมีธรรมคนตั้งอยู่ในธรรมนี้ แลความไม่ประมาทนี้นักปราชญ์สรรเสริญนัก

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๑๕ เรื่อง ปัจฉิมวาจา

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

๓๓

สุราเป็นที่ตั้งของความประมาท

ศีลห้าสิกขาบทสุราเป็นตัวสำคัญ ตัวสำคัญทีเดียวแบบเดียวกัน โลภะ โทสะ โมหะ ๓ ข้อนี้ ใครเป็นสำคัญ โมหะ เป็นสำคัญ ตัวหลงเป็นตัวสำคัญ เพราะฉะนั้น สุรานี้เป็นตัวประมาททีเดียว ธรรมที่เป็นกุศลในพระไตรปิฎกมากน้อยเท่าใด สรุปลงในความไม่ประมาททั้งนั้น

ถ้าว่าประมาทแล้วออกนอกธรรมทีเดียว ไม่อยู่ในธรรมเสียแล้ว ถ้าประมาทละก็ออกนอกธรรม ไม่อยู่ในธรรมทีเดียว ถ้าว่าไม่ประมาทละก็ อยู่ในธรรมที่เป็นกุศลทีเดียว ถ้าประมาทขึ้นแล้วอยู่ในธรรมที่เป็นอกุศลทีเดียวตรงกันข้าม

เพราะฉะนั้น **สุรานี่เป็นที่ตั้งของความประมาท ถ้าเลิกสุราเสียได้ ก็เป็นเหตุของความไม่เป็นที่ตั้งของความประมาท**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๑๖ เรื่อง ศีลเบื้องต่ำและศีลเบื้องสูง

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

๓๔

สมาธิ

สมาธิท่านวางหลักไว้ถึง ๔๐ แต่ว่า ๔๐ ยกเป็นปริยายเบื้องสูงเสีย ๘ เหลืออีก ๓๒ นั้น ก็เป็นที่ทำสมาธิเหมือนกัน แต่ว่าเป็นสมาธิฝ่ายนอกพระศาสนา ไม่ใช่ในนะ สมาธิข้างนอก แต่ว่าเห็นข้างนอกแล้วก็น้อมเข้าไปข้างในได้ ถ้าสมาธิตรงข้างในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์เช่นนี้ละก็ **ถูกเป้าหมายใจดำของพระพุทธศาสนาทีเดียว**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๑๗ เรื่อง สมาธิ
๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

๓๕

ตัวสำคัญ

ความเห็นหนึ่ง สองความจำ สามความคิด สี่ความรู้ สี่อย่างนี้แหละ หยุดเข้าเป็นจุดเดียว ซ้อนเป็นจุดเดียว เข้าเรียกว่า ใจ ดวงรู้มันซ้อนอยู่ข้างในดวงคิด ดวงคิดซ้อนอยู่ข้างในดวงจำ ดวงจำซ้อนอยู่ข้างในดวงเห็น มันเป็นชั้นๆ กันอย่างนี้ สี่อย่างนี้แหละ รวมเข้าเรียกว่า ใจ

ถ้าแยกออกไปละก็ เห็นน่ะดวงมันอยู่ศูนย์กลางกาย จำน่ะดวงมันอยู่ศูนย์กลางเนื้อหัวใจ มันย่อมกว่าดวงเห็นลงมาหน่อย คิดน่ะอยู่ในกลางดวงจำ นั่นย่อมลงมาหน่อย รู้น่ะอยู่ในกลางดวงคิด นั่นย่อมลงมาเท่าดวงตาดำข้างใน นั่นมีหน้าที่รู้เรียกว่าดวงวิญญาณ

เท่าดวงตาดำข้างนอกนั่นดวงจิต เท่าลูกตานั่นดวงใจ เท่ากับเบ้าตานั่นดวงเห็น หมดทั้งร่างกายมีสี่อย่างเท่านี้ มีดวงเห็นครอบอยู่ข้างนอกดวงจำ ดวงจำอยู่ข้างนอกดวงคิดดวงคิดอยู่ข้างนอกดวงรู้ ดวงรู้อีกดวงอยู่ข้างในดวงคิด **เห็น จำ คิด รู้ สี่อย่างนี้แหละเป็นตัวสำคัญละ**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๑๘ เรื่อง โอวาทปาฏิโมกข์
๔ มีนาคม ๒๔๙๗

๓๖

ปล้ำใจให้หยุด

ปล้ำใจให้หยุดเท่านั้น ถูกทางไปพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ให้ถูกต้องร่องรอยความประสงค์ของพระพุทธศาสนา แต่ว่าต้องอาศัยศีล สมาธิ ปัญญา ต้องอาศัยอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ต้องอาศัยวิมุตติศีล วิมุตติจิต วิมุตติปัญญา ถ้าไม่อาศัยทางนี้เดินละก็ไปไม่ได้ ถ้าไม่อาศัยศีล สมาธิ ปัญญา อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ไม่อาศัยวิมุตติศีล วิมุตติจิต วิมุตติปัญญา แล้วไปไม่ได้ ไปไม่รอดทีเดียว

เหตุนี้ทางพระพุทธศาสนาจึงได้วางตำราไว้ว่า วินัยปิฎกคือศีลนั่นเอง ย่อลงในศีลนั่นเอง สุตตันตปิฎก ย่อลงก็จิต ที่เรียกว่าสมาธินั่นเอง ปรมัตถปิฎกย่อลงก็ปัญญานั่นเอง ตรงกับอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา วิมุตติศีล วิมุตติจิต วิมุตติปัญญา อันเดียวกันนั่นเอง

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๑๙ เรื่อง ศีลทั้ง ๓ ประการ

๑๔ มีนาคม ๒๔๙๗

๓๗

เราตถาคตคือธรรมกาย

ธัมมะกาโย อะหัง อิติปิ เราผู้ตถาคตคือธรรมกาย พระตถาคตเจ้าน่ะคือธรรมกาย เชื่อธรรมกายนั่นเอง ไม่ใช่เชื่อลอกแลกไปทางใดทางหนึ่ง เชื่อธรรมกาย ให้เห็นธรรมกาย ให้เป็นธรรมกาย ถ้าเห็นธรรมกายเป็นธรรมกายแล้ว แก้ไขธรรมกายนั่นให้สะอาดให้ผ่องใสหนักขึ้น อย่าให้ยุ่งอย่าให้มัวหมอง

ถ้าเห็นบ้างไม่เห็นบ้าง อย่างนั้นยังง่อนแง่นยังใช้ไม่ได้ ถ้าเห็นเสียแจ่มใสบริสุทธิ์ ไม่มีราคีเหมือนกระจกส่องเงาหน้า เจ้าของเห็นเวลาไรแล้วยิ้มจ้าเวลานั้น ไม่ได้ซูบซีดเศร้าหมองเลย ผ่องใสอย่างนี้ เชื่อลงไปขนาดนี้นี่เป็นที่พึ่งของเราจริง สิ่งอื่นไม่มี

ให้แน่นอนลงไปเสียอย่างนี้ เมื่อแน่นอนลงไปเช่นนี้แล้ว ก็เห็นธรรมกายนั่นเองเป็นใหญ่ สิ่งอื่นเป็นใหญ่กว่านี้ไม่มี **หมดทั้งสากลโลก หมดในธาตุในธรรม ที่จะเป็นใหญ่กว่าธรรมกายนี้ไม่มี**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๐ เรื่อง อริยธนคาถา
๑๙ มีนาคม ๒๔๙๗

๓๘

ธรรมอยู่ที่ไหน

ธรรมมากมายนัก โน่นก็ธรรมนี่ก็ธรรม ไม่รู้จะไปเอาธรรมที่ไหนแน่ ไม่รู้จะเอาธรรมที่ไหนแท้ๆ นี้ธรรมอันนี้แหละเป็นตัวจริงละ ให้เอาใจติดอยู่ตรงนี้แหละ อย่าไปเที่ยวหาอื่นให้มันอื่นจากศูนย์กลางกายมนุษย์ กลางกายของตัวไปเลย ตรงนั้นแหละเอาใจไปจรดอยู่ตรงนั้นแหละ

ถ้ายังไม่เห็น นานๆ เข้าก็เห็นเอง พอถูกส่วนเข้าก็เห็นเอง ที่ไปหาที่อื่น ไปโน่นไปตรงโน้นไปตรงนี้ ไปที่โน่นไปที่นี่ ไปหาธรรมในป่าในดอนในดงกันยกใหญ่ทีเดียว เพราะไม่เห็น พอไปเห็นเข้าแล้ว โธ่ ผ้าโพกหัวหาแทบตายไม่เห็น อยู่บนหัวนี่เอง **ไปหาธรรมแทบตาย ธรรมอยู่กลางตัวของตัวนั่นเอง นั่นแหละธรรมอยู่ตรงนั้นแหละ**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๑ เรื่อง อุทานคาถา

๒๑ มีนาคม ๒๔๙๗

๓๙

สุขในปัจจุบันทันตาเห็น

พระพุทธเจ้าทรงรับสั่งว่า ธัมมะสุขะวิหารี ผู้มีธรรมเป็นเครื่องอยู่ เป็นสุขในปัจจุบันทันตาเห็น ถ้ามีธรรมเป็นเครื่องอยู่ละก็ เป็นสุขในปัจจุบันทันตาเห็น เป็นสุขเดี๋ยวนั้น ท่านยืนยันด้วยว่า อะกาลิโก เมื่อเข้าไปถึงดวงธรรมนั้นแล้ว เป็นสุขเดี๋ยวนั้น ไม่ต้องผลัดกาลเวลา ไม่มีกาลเวลา

จะได้เลื่อนความสุขมาในเวลานั้นในเวลานี้นี่ไม่มี พอถึงก็สุขทีเดียว ไปถึงเดี๋ยวนั้นเป็นสุขเดี๋ยวนั้นทีเดียว จึงเรียกว่าอะกาลิโก

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๑ เรื่อง อุทานคาถา
๒๑ มีนาคม ๒๔๙๗

๔๐

พญามาร

นี่เพิ่งรู้ชัดว่าวันคืนเดือนปีล่วงไปล่วงไป ไม่ใช่ล่วงไปแต่วันคืนเดือนปีเปล่า ชีวิตจิตใจล่วงไปด้วย ความเป็นอยู่ล่วงไปด้วย ล่วงไปอย่างวอดวายเช่นนี้ สภาพความเป็นเอง ปรุงแต่งหรือว่าใครปรุงแต่งอยู่ที่ไหน

เรื่องนี้หมดทั้งประเทศ หมดทั้งชมพูทวีป หมดทั้งแสนโกฏิจักรวาล หมดทั้งอนันตจักรวาล ตลอดนิพพาน ภพสามโลกันต์ มากน้อยเท่าใดนั้นไม่รู้กันทั้งนั้น ว่าเป็นเพราะเหตุอะไร แต่วัดปากน้ำมีคนรู้ขึ้นแล้ว เป็นดังนี้เพราะอะไร?

ที่ตั้งวัยให้แก่ยับเยินไปเช่นนี้ เป็นเองหรือใครทำอยู่ที่ไหน? รู้ทีเดียวว่าใครทำอยู่ที่ไหน? รู้ว่าไม่ใช่ใครจับตัวได้ คือ **พญามารนั่นเอง เป็นคนทำให้แก่ ให้เจ็บให้ตาย เกิด แก่ เจ็บ ตายอย่างยับเยิน**

เกิดก็อย่างยับเยินเดือดร้อน พ่อไม่ตาย บางทีแม่ตาย บางทีลูกก็ตาย แม่ก็ตาย พ่อก็ยังจะตายตามอีก โดดน้ำตายเสียอกเสียใจ นี่ **พญามารทำทั้งนั้น สำหรับประหัตประหารฝ่ายพระ**

ถ้าว่ามนุษย์ผู้ใดเป็นฝ่ายพระละก็ มารข่มเหงอยู่อย่างนี้แหละ ไม่ขาดสาย ไม่เช่นนั้นก็ด้วยวิธีใดด้วยวิธีหนึ่ง บางทีหมั่นไส้นัก ทำเก่งกาจอวดดิบอวดดี ให้ฆ่ากันตายเสีย ให้กินยาตายเสีย ให้โดดน้ำตายเสีย ให้ผูกคอตายเสีย นี่ใครทำ **พญามารทั้งนั้น** ไม่ใช่ใคร ไม่มีใครรู้ **แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล นิพพานถอดกายมีเท่าไรไม่มีใครรู้ ไม่รู้เรื่องทีเดียวในเรื่องนี้ว่า พญามารเขาคอยบีบคั้นอยู่ ให้เกิด แก่ เจ็บ ตาย**

ให้เกิดก็เกิดอย่างยับเยิน หน้าบิดหน้าเบี้ยว เดือดร้อนด้วยกันทั้งสองฝ่าย ไม่ตายคางก็เหลืองเทียว ไม่ตายก็เกือบตาย **นี่พญามารเขาทำ**

ตามปรกติแล้วไม่เป็นดังนี้ เกิดก็อย่างไม่ได้เดือดร้อนนัก จะคลอดบุตรก็เหมือนถ่ายอุจจาระเหมือนถ่ายปัสสาวะ

ไม่เดือดร้อนเหมือนกับคลอดลูกออกเต้าธรรมดานี้ จะคลอดบุตรก็เหมือนถ่ายอุจจาระเหมือนถ่ายปัสสาวะทีเดียว ไม่เดือดร้อนแต่อย่างหนึ่งอย่างใด **ที่เดือดร้อนยับเยินเช่นนี้ เพราะพญามารเขาส่งฤทธิ์ส่งเดช ส่งอำนาจส่งวิชชาที่ศักดิ์สิทธิ์มาบังคับบัญชา บังคับให้เป็นไป**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๒ เรื่อง ปัพพโตปมคาถา
๒๘ มีนาคม ๒๔๙๗

๔๑

กำลังผจญกับพญามาร

พระพุทธเจ้าในพระนิพพานไม่ได้หยุดเลย ทำอยู่อย่างนี้ กำลังผจญกับพญามารไม่ได้หยุดเลย วินาทีอนุวินาทีก็ไม่ได้หยุด ต้องทำนิโรธ ดำเนินนิโรธเสมอให้ละเอียดอ่อนไว้ ถ้าว่าละเอียดไม่ทัน เขาก็บังคับเสีย หยาบกว่าเป็นถูกบังคับ ถูกความแก่บังคับ บังคับไม่ให้รู้ด้วย บังคับในไส้ ไส้ธาตุไส้ธรรม เห็นจำคิดรู้ ต้องใช้ญาณบังคับหมด

เมื่อปรากฏรู้ตัวว่าเป็นทาสพญามารอยู่เช่นนี้ ก็ต้องช่วยรีบเปลื้องตัว ต้องรีบพยายามแก้ตัว ถ้ารีบพยายามแก้ตัวให้พ้นไปเสียได้ ก็จะไม่ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย เอาความชนะเสียให้ได้

พญามารไม่ได้เว้นผู้หนึ่งผู้ใดให้เหลือ เพราะเหตุนั้น ผู้มีปัญญา เมื่อเป็นคนฉลาด จะทำอย่างไรในเวลานี้ เมื่อทราบชัดประโยชน์ของตนแล้ว ผู้ทรงปัญญาควรตั้งความเชื่อไว้ในพระพุทธเจ้า ควรตั้งความเชื่อลงไปในพระธรรม ควรตั้งความเชื่อลงไปในพระสงฆ์

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๒ เรื่อง ปัพพโตปมคาถา
๒๘ มีนาคม ๒๔๙๗

๔๒

ไปนิพพานได้ก็แต่ธรรมกายเท่านั้น

นี่กล่าวถึงอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ว่าบรรดามนุษย์มากมาย น้อยคนนักน้อยหน้าทีเดียวที่จะเข้าถึงฝั่งได้ น้อยนักที่เข้าถึงฝั่งน่ะคือนิพพานทีเดียว

เข้าถึงนิพพานไม่ใช่เป็นของเข้าถึงง่าย ในวัดปากน้ำนี้มีจำนวนภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกามาก เข้าถึงนิพพานได้ ร้อยห้าสิบกว่า มีธรรมกายไปนิพพานได้ ออกไปนิพพานได้ร้อยห้าสิบกว่า **แต่หมดประเทศไทยนอกจากวิชชานี้แล้ว ไม่มีใครไปนิพพานได้เลย ไปนิพพานได้ก็แต่ธรรมกายเท่านั้น**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๓ เรื่อง ติลักขณาทิคาถา

๔ เมษายน ๒๔๙๗

๔๓

ให้ละธรรมดำ ยังธรรมขาวให้เจริญ

ธรรมที่ทำให้เป็นกายเป็นลำดับไป จนกระทั่งถึงกายพระอรหัตนั่นแหละเป็นสวากขาตธรรมละ ธรรมที่พระตถาคตเจ้ากล่าวดีแล้วกล่าวชอบแล้ว ถูกหลักถูกฐานทีเดียวไม่ใช่อื่นละ ไปตามร่องรอยนั้น ถ้าว่าปฏิบัติตามแนวนั้น คนทั้งหลายเหล่านั้น ก็ย่อมถึงซึ่งฝั่ง ล่วงเสียซึ่งวัฏฏะเป็นที่ตั้งแห่งมัจจุ ยากที่บุคคลจะล่วงได้

ล่วงซึ่งวัฏฏะนั่นมันอะไรล่ะ กัมมวัฏฏ์ กิเลสวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ ไม่ข้องขัดเรื่อยไป ล่วงเสียได้แล้ว ยากที่บุคคลจะล่วงได้ ไม่ใช่เป็นของง่าย แต่ว่าต้องปฏิบัติตามธรรมที่พระตถาคตเจ้ากล่าวชอบแล้วจึงจะล่วงได้ ที่ล่วงได้ไปถึงนิพพาน ได้เป็นพระอรหัตตัดกิเลสเป็นสมุจเฉทปหานนั่นล่วงได้แล้ว

พวกนี้ล่วงได้แล้วทั้งนั้น เมื่อล่วงได้ขนาดนี้ ตามวาระพระบาลีว่า ถ้าจะไปทางนี้ ผู้ดำเนินด้วยคติของปัญญา **ให้ละธรรมดำเสีย ยังธรรมขาวให้เจริญขึ้น**

ดำไม่ให้มีเลย เข้าถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ก็ใสเป็นแก้ว หาหลักอื่นไม่ได้ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม รูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด ใสหนักขึ้นไป สว่างหนักขึ้นไป ดำไม่มีไปแผ้วพานเลย นี่ให้ละธรรมดำเสียอย่างนี้ ยังธรรมขาวให้สะอาด ให้บังเกิดปรากฏขึ้นอย่างนี้ ให้เกิดปรากฏจนกระทั่งถึงธรรมกายตลอดไป นั่นธรรมขาวทั้งนั้น พวกเหล่านี้

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๓ เรื่อง ติลักขณาทิคาถา
๔ เมษายน ๒๔๙๗

๔๔

ประมุขของบุญ

พระสงฆ์นั้นแหละเป็นประมุขของบุญสำคัญ เป็นหัวหน้าของบุญสำคัญ เป็นต้นของบุญสำคัญ ถ้าต้องการบุญก็ถวายในพระสงฆ์ **ไม่เจาะจงภิกษุองค์หนึ่งองค์ใด มั่นหมายไปในหมู่พระสงฆ์ทีเดียว**

จะมีข้าวถ้วยปลาตัวก็ช่าง มีสิ่งอันใดก็ช่าง ก็ถวายพระสงฆ์ ให้ใจตรงเป็นกลาง **ให้ทำดังนี้จะถูกบุญใหญ่ในพระพุทธศาสนา**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๔ เรื่อง เกณิยานุโมทนาคาถา

๑๑ เมษายน ๒๔๙๗

๔๕

ความไม่ประมาท

ความดีมีมากน้อยเท่าใดรวมอยู่ในความไม่ประมาทสิ้น ความชั่วมีมากน้อยเท่าใดรวมอยู่ในความประมาทสิ้น คำว่า ไม่ประมาทคำเดียวเท่านั้นจบสกลพุทธศาสนา มีคำรับรองอยู่ว่า พระบรมศาสดาทรงรับสั่งด้วยพระองค์เองว่า รอยเท้าของสัตว์ทั้งหลายในพื้นชมพูทวีป รอยเท้าสัตว์ใดจะไปใหญ่กว่ารอยเท้าช้างไม่มี รอยเท้าอื่นย่อมประจุลงในรอยเท้าช้างทั้งสิ้น แม้ฉันใดก็ดี

ความไม่ประมาทในธรรมทั้งหลายนี้ได้ชื่อว่า ครอบไว้ซึ่งความดีในสกลพุทธศาสนาหมดทั้งสิ้น ในสากลโลก ความไม่ประมาทนี้ก็ย่อมครอบงำในสากลโลกทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นความไม่ประมาทนี้เป็นข้อสำคัญ คือไม่เผลอตัว ไม่เผลอสติ ไม่เผลอในกิจการทั้งปวง

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๕ เรื่อง มงคลสูตร

๑๘ เมษายน ๒๔๙๗

๔๖

ไม่ประมาทในอะไร

ความไม่ประมาทน่ะ ไม่ประมาทในอะไร ไม่ประมาทในการรักษาสุจริต ละทุจริตเสีย ทำสุจริตให้เกิดมีเสมอไป ไม่ประมาทในการละความเห็นผิด ทำความเห็นถูกให้มีเสมอไป ไม่ประมาทในกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ทำให้กายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต มีเป็นเนืองนิตย์ไม่ขาดสาย ไม่ประมาทในกายบริสุทธิ์ ไม่ประมาทเหล่านี้เป็นความไม่ประมาทเผินๆ เป็นความไม่ประมาทของคนมีปัญญาไม่ละเอียดนัก มีปัญญาหยาบ

ถ้าว่าไม่ประมาทจริง ไม่ประมาทในการทำใจให้หยุดนิ่ง ทำใจให้หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์ ทำใจให้หยุดนิ่งจนกระทั่งเห็นดวงใสเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ถ้าเห็นแล้วก็ไม่ปล่อยละทีนี้ นั่ง นอน

กิน ดื่ม ทำ พูด คิด อุจจาระ ปัสสาวะ ชำเลืองไว้เสมอ มองอยู่เสมอ ใจจรดอยู่เสมอไม่เผลอกันละ ไม่ให้ใจหลุดทีเดียวจากดวงธรรมที่เกิดขึ้นนั่น ไม่ให้ใจหลุดทีเดียวติดทีเดียว

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๕ เรื่อง มงคลสูตร

๑๘ เมษายน ๒๔๙๗

๔๗

ทำจริงก็เป็นทุกคน

เณรฝรั่ง ชั่วบวชเณรเท่านั้นแหละ เป็นฝรั่งแท้ๆ ตั้งแต่ใจหยุดใจใส ไปจนกระทั่งพระอรหัตนี้ หน้าตัก ๒๐ วานี้ ทำได้ตลอดทำได้คล่องแคล่ว พอทำเสร็จแล้ว ๆ พอบวชเป็นเณรสำเร็จแล้ว ผู้เทศน์เป็นอุปัชฌาย์ บอกว่าให้ไปตามโยมผู้ชายมา ที่ตายไปแล้วจำได้ไม่ใช่หรือ ตั้งแต่อายุ ๕ ขวบ แต่ว่าจำได้ เห็นจะมีรูปจำได้ ก็ไปตามอุตส่าห์ไปตาม

ไปทูลพระพุทธเจ้า พระสมณโคดมก็ไปทูล แล้วก็ตอบว่ามาเกิดเป็นลูกสาวเขาเสียแล้ว เดี๋ยวนี้เป็นลูกสาวเขาอายุขนาดสัก ๑๐ ขวบได้ เป็นลูกสาวเขาเสียแล้ว ลูกสาวของตัวเองนั่นแหละ พ่อของตัวมาเกิดเป็นลูกสาวของตัว ถ้าแกจะประพฤติผิดในกาม จึงมาเกิดเป็นผู้หญิงเสีย **ผู้ชายกลายเป็นผู้หญิงต้องประพฤติผิดในกาม ถ้าไม่ผิดน่ะไม่เป็นผู้หญิงหรอก ถ้าผิดแล้วจึงเป็น** กลับมาเป็นผู้หญิง

นี่เขาเป็นฝรั่งแท้ๆ เขาทำได้ขนาดนี้เห็นไหมล่ะ ชั่วบวชเท่านั้น

พระก็ดี เณรก็ดี **ทำจริงก็เป็นทุกคนเท่านั้นแหละ** จริงแค่ไหนล่ะ จะเป็นทุกคนน่ะ**จริงแค่ชีวิตซิเป็นทุกคน** จริงอย่างไรล่ะ นั่งลงไปประเดี๋ยวก็ได้รู้จริงกันละ นั่งลงไปเมื่อยเต็มที เอ้าเมื่อยก็เมื่อยไป ปวดเต็มที เอ้าปวดก็ปวดไป ทนไม่ไหว เอ้าไม่ไหวก็ทนไป ทนให้ไหว มันจะแตกก็แตกเดี๋ยวนี้ ดับให้มันดับเดี๋ยวนี้ ไม่ถอยเลย ให้เอาจริงเอาจัง ต้องเป็นทุกคน ไม่ต้องไปสงสัยละ

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๖ เรื่อง มงคลสูตร
๒๕ เมษายน ๒๔๙๗

๔๘

ทรัพย์เป็น

ทรัพย์นั้นถ้าจะจัดออกไปเป็นสองอย่างคือ เรียกว่า สวิญญาณกทรัพย์ ทรัพย์ที่มีวิญญาณ อวิญญาณกทรัพย์ ทรัพย์ที่ไม่มีวิญญาณ สวิญญาณกทรัพย์ ทรัพย์ที่มีวิญญาณนั้น เป็นทรัพย์เป็น อวิญญาณกทรัพย์ ทรัพย์ที่ไม่มีวิญญาณนั้น เป็นทรัพย์ตาย

บัดนี้เราไม่รู้จักทรัพย์เป็นทรัพย์ตาย อยากจะหาทรัพย์ตายเรื่อยไป ไอ้ทรัพย์เป็นไม่หา **ถ้าคนมีปัญญา เขาก็หาทรัพย์เป็น เขาไม่หาทรัพย์ตายหรอก ทรัพย์เป็นๆ นั่นแหละเป็นก้อนทรัพย์สำคัญ**

คือเราเป็นผู้ทำตัวของเราให้ดี ไปอยู่บ้านไหนเมืองไหนก็รับรองทุกบ้าน เชื้อเชิญทุกบ้าน อยากให้อยู่ทุกบ้าน ให้เงินให้ทองสนับสนุน เลี้ยงดูปูเสื่ออิ่มหนำสำราญ อยากจะให้อยู่บ้านของตัวนั่น เห็นไหมล่ะ **ตัวเองนี่แหละมันเป็น**

ทรัพย์ขึ้น มันเป็นสวิญญาณกทรัพย์ขึ้น เราทำตัวของเราดี ถ้าตัวมีวิชาดีเป็นทรัพย์หมดทั้งตัว มีวิชาดีเล่าเรียนความรู้ให้สามารถ จนกระทั่งรัฐบาลต้องประสงค์ จนกระทั่งครอบครัวใหญ่ๆ ต้องประสงค์ จนกระทั่งคนมีปัญญาเห็นเข้าแล้วก็เคารพนบนอบทีเดียว อยากจะเอาไปอยู่ด้วย อยากจะเอาเป็นพวกด้วย นั่นให้รักษาตัวเป็นเช่นนั้น

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๗ เรื่อง รัตนสูตร

๒๖ เมษายน ๒๔๙๗

๔๙

ระลึกถึงบุญ

เมื่อเราบริจาคทานและตามระลึกถึงบุญอย่างนี้แล้ว ภัยอันตรายอย่างหนึ่งอย่างใด ทำอะไรไม่ได้ จะประกอบกิจการงานอย่างใด ก็เกิดลาภและสักการะยิ่งใหญ่ไพศาล ก็เพราะนึกถึงบุญนั้น **บุญย่อมนำผลสมบัติมาให้ในปัจจุบันนี้เทียว**

ท่านยืนยันรับรองไว้ในพระบาลีว่า การให้โภชนาหารอิ่มเดียว ได้ชื่อว่า ให้ฐานะ ๕ ประการ แก่ปฏิคาหก กะตะมานิ ปัญจะฐานานิ ฐานะ ๕ ประการเป็นไฉน?

อายุง เทติ ชื่อว่าให้อายุประการหนึ่ง คือให้อายุแก่ปฏิคาหกผู้รับทาน

วัณณัง เทติ ชื่อว่าให้วรรณะ ความสวยงาม ความสดชื่นแห่งร่างกายประการหนึ่ง

สุขัง เทติ ชื่อว่าให้ความสุข แก่ปฏิคาหกประการหนึ่ง

พะลัง เทติ ชื่อว่าให้กำลังกาย กำลังวาจา กำลังใจ แก่ปฏิคาหกประการหนึ่ง

ปะฏิภานัง เทติ ชื่อว่าให้ความเฉลียวฉลาดแก่ปฏิคาหกประการหนึ่ง

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๘ เรื่อง ภัตตานุโมทนากถา
๙ พฤษภาคม ๒๔๙๗

๕๐

สุขหนอ

ตรงศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ นั่นแหละเป็นที่เกิด ที่ดับ ที่หลับ และเป็นที่ตื่นแห่งเดียว อย่าได้เอาใจไปไว้ที่อื่น **ให้เอาใจไปจรดไว้ที่ตรงนั้น จึงจะถูกต้อง พอใจหยุดถูกที่เข้าเท่านั้น เราจะรู้สึกตัวทีเดียวว่า ช่างเป็นสุขอะไรอย่างนี้หนอ**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๙ เรื่อง ภัตตานุโมทนากถา
๑๐ พฤษภาคม ๒๔๙๗

๕๑

ทะเลบุญ

หากต้องการบุญก็เข้าไปในกลางกายนั่นแหละ กลางของกลาง กลางของกลาง กลางของกลาง หนักเข้าไป ซ้ายขวาหน้าหลังล่างบนไม่ไปทั้งนั้น กลางของกลางหนักขึ้นทุกที ก็จะเข้าไปพบบุญ **ทะเลบุญอยู่ในกลางกายนั้น** เจ้าของผู้ปกครองบุญนั้นมี ๒ ภาค มารปกครองภาคหนึ่ง พระปกครองภาคหนึ่ง

ถ้าภาคพระปกครอง ทำบุญทำกุศลต่างๆ พระท่านก็ส่งบุญส่งกุศลมาให้ เหมือนส่งกระแสไฟฟ้าให้ใช้นี่แหละ ผู้ส่งกระแสไฟฟ้ามาให้ใช้ก็มีอยู่ ถ้าเขาไม่ส่งมาให้เรา เราก็ใช้กระแสไฟฟ้าไม่ได้ บุญก็เหมือนกัน พระเป็นผู้ปกครอง ดิน ฟ้า อากาศ ก็มีผู้ปกครองเหมือนกัน

ที่บังคับเราให้เกิด ให้แก่ ให้เจ็บ และให้ตายอยู่เดี๋ยวนี้แหละ พวกมารบังคับให้เป็นไปตามนั้น ส่วนพวกพระบังคับไม่ให้เกิด ไม่ให้แก่ ไม่ให้เจ็บ และไม่ให้ตาย นี่พวกพระกับพวกมารบังคับอย่างนี้ เวลานี้พวกพระบังคับไม่ให้รบกัน แต่พวกมารบังคับให้รบกันหนักขึ้น

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๙ เรื่อง ภัตตานุโมทนากถา
๑๐ พฤษภาคม ๒๔๙๗

๕๒

ดวงบุญนำไปเกิด

ในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดนั้น มีดวงบุญอีกดวงหนึ่ง ดวงบุญนั้นแหละ จะนำไปเกิดในตระกูลสูงๆ มีกษัตริย์มหาศาล มีทรัพย์สมบัติบริวารนับจะประมาณไม่ได้ เศรษฐีมหาศาล พราหมณ์มหาศาล มีทรัพย์สมบัติบริวารนับประมาณไม่ได้ คหบดีมหาศาล มีทรัพย์สมบัติบริวารนับประมาณไม่ได้ ให้เกิดในตระกูลสูงๆอย่างเช่นนั้น

ทว่าในมนุษย์โลกไม่พอรับบุญขนาดใหญ่ๆ ขนาดนี้ ก็ให้ไปเกิดในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราช ชั้นดาวดึงส์ ชั้นยามาพิภพ ชั้นดุสิต ชั้นนิมมานรดี และชั้นปรนิมมิตวสวัตตี ให้เกิดในกายทิพย์สูงขึ้นไป กายทิพย์ในชั้นจาตุมหาราช กายทิพย์ในชั้นดาวดึงส์ กายทิพย์ในชั้นยามาพิภพ กายทิพย์ในชั้นดุสิต กายทิพย์ในชั้นนิมมานรดี กายทิพย์ในชั้นปรนิมมิตวสวัตตี ในกามภพนี้อย่างใดอย่างหนึ่ง

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๙ เรื่อง ภัตตานุโมทนากถา

๑๐ พฤษภาคม ๒๔๙๗

๕๓

มีบุญก็ร่ำรวย

ในมนุษย์โลกถ้าเรามีบุญเสียแล้ว จะค้าขายก็ร่ำรวย จะทำงานทำกิจการอะไรก็เจริญ จะหาทรัพย์สมบัติก็ได้คล่องสะดวกสบาย ไม่ติดขัดแต่ประการใด **ถ้าว่าไม่มีบุญจะทำอะไร ก็ติดขัดไปเสียทุกอย่างทุกประการ** ดังนั้น จึงได้ชักชวนพวกเราให้มาทำบุญทำกุศลเสีย จะได้เลิกจนเลิกทุกข์ยากลำบากเสียที

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๙ เรื่อง ภัตตานุโมทนากถา
๑๐ พฤษภาคม ๒๔๙๗

๕๔

หาบุญได้ ใช้บุญเป็น

ต้องนึกถึงบุญ สิ่งอื่นอย่าไปนึก นึกถึงบุญแต่เพียงอย่างเดียว เมื่อต้องภัยได้รับความทุกข์ยากลำบากอย่างใด ก็ให้นึกถึงบุญ เอาใจไปจรดอยู่ที่บุญ ทำมาค้าขายอะไรก็ให้เอาใจไปจรดอยู่ที่บุญนั้น จะได้ค้าขายคล่องได้กำไรเกินควรเกินค่า จะไปทำนาทำสวน ก็เอาใจไปจรดอยู่ที่บุญนั้น บุญจะให้ผลของนาและสวนเกินควรเกินค่า

ไปรับราชการก็เอาใจไปจรดอยู่ที่บุญนั้น หน้าที่ราชการก็จะรุ่งโรจน์โชตนาการยิ่งขึ้นใหญ่ ถ้าปกครองบ้านเรือนก็เอาใจจรดอยู่ที่บุญนั้นเหมือนกัน บ้านเรือนก็จะรุ่งเรือง อย่าเอาใจไปจรดอยู่ที่อื่น นี่เราเรียกว่า **หาบุญได้และใช้บุญเป็น** ถ้าหากเอาใจไปจรดเสียที่อื่น จะเป็นต้นไม้ขี้วัว ขี้ควาย อะไรจิปาถะ ชื่อว่า หาบุญได้ แต่ใช้บุญไม่เป็น

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๙ เรื่อง ภัตตานุโมทนากถา

๑๐ พฤษภาคม ๒๔๙๗

๕๕

ภพดึงดูด

การที่สัตว์จะไปสู่ทุคติ ภพดึงดูดมีอยู่ ทำความชั่ว ไม่มีความดีเข้าไปจุนเจือเลยแม้เพียงเท่าปลายผมปลายขน พอแตกกายทำลายขันธ์ โลกันต์ดึงดูดเอาไป จะไปอยู่ที่อื่นใดไม่ได้ทั้งนั้น อายตนะบาปดึงดูดไปทันที ถ้าว่าภพหย่อนกว่านั้นมา ก็ไปอยู่อเวจีมหานรก ตาปนรก เหล่านี้เป็นต้น

แต่พอมาเกิดในจำพวกสัตว์เดรัจฉานได้ สัตว์เดรัจฉานก็ดึงดูด เอาไปเกิดในจำพวกสัตว์เดรัจฉาน แต่ถ้าทำความผิดไม่ถึงขนาดนั้น ก็ไปเกิดเป็นเปรต อสุรกายตามลำดับไป

ถ้าทำความดีด้วยกาย วาจา ใจ ไม่มีความชั่วบาปช้าเข้ามาเจือปนเลย พอแตกกายทำลายขันธ์ อายตนะของมนุษย์ดึงดูด เข้าสู่คัพภสัตว์ ไปติดอยู่ในกำเนิดมนุษย์ ถ้าดีมากขึ้นไปกว่านี้ ก็ไปเกิดในจำพวกเทวดา เป็นชั้นๆ

สูงขึ้น ชั้นจาตุมหาราช ชั้นดาวดึงส์ ชั้นยามา ชั้นดุสิต ชั้นนิมมานรดี ชั้นปรนิมมิตวสวัตตี สูงขึ้นไปตามสภาพของธรรมดึงดูดกันเองว่า ตนได้กระทำความดีไว้ขนาดเท่าไร ควรอยู่ควรเกิดในที่ไหน **เมื่อตรงกับอายตนะไหน อายตนะนั้นก็ดึงดูดไป**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๒๙ เรื่อง ภัตตานุโมทนากถา
๑๐ พฤษภาคม ๒๔๙๗

๕๖

ทางมรรค ผล นิพพาน

ทางไปนิพพานน่ะทางอยู่ที่ไหน ทางอย่างไร ควร จะรู้จักทางไปนิพพาน ที่พระโสดาบันบุคคลท่านเห็นน่ะ ทางไปนิพพานน่ะจะไป ต้องรู้จักพระโสดาบันบุคคลเสียก่อน ที่เป็นพระโสดาบันบุคคลน่ะรูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไร เนื้อตัวอยู่ที่ไหน

พระโสดาบันบุคคลน่ะท่านเป็นธรรมกายนะ ไม่ใช่กายมนุษย์ เป็นชั้นๆ เข้าไป ดังเคยแสดงแล้วอยู่บ่อยๆ ว่า กายมนุษย์นี้มีกายหนึ่ง เราจะเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด ต้องเข้าให้ถูกทางมรรค ผล ถ้าไม่ถูกทางมรรค ผล เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียดไม่ได้

ทางมรรค ผล น่ะ เริ่มต้นจะทำอย่างไร เริ่มต้นต้องทำใจให้หยุด ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ หยุดตรงนั้นแหละ

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๓๐ เรื่อง รัตนสูตร

๑๐ พฤษภาคม ๒๔๙๗

(๕๗)

ที่จรดใจ

ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์นั่น มนุษย์ผู้ฟังธรรม ต้องเอาใจไปจรดตรงนั้น ถ้าไม่จรดตรงนั้น ไม่ถูกทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ ไม่ถูกเป้าหมายใจดำของพระพุทธศาสนา เมื่อเอาใจไปจรดอยู่ตรงนั้น แล้วทำใจให้หยุดนั่นแหละ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญทีเดียว

นัตถิ สันติ ปะรัง สุขัง สุขอื่นนอกจากความหยุดความนิ่งไม่มี หยุดตรงนั้นแหละเป็นสุขละ ถูกทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ทีเดียว แล้วก็ถูกความสรรเสริญของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ทีเดียว นี่แหละถูกเป้าหมายใจดำของพระพุทธศาสนาละ

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๓๑ เรื่อง รัตนสูตร (ต่อ)

๑๖ พฤษภาคม ๒๔๙๗

๕๘

ผู้ฉลาดในประโยชน์

ผู้ฉลาดในประโยชน์นั่นเป็นเช่นไร สักโก เป็นผู้อาจหาญ อาจหาญทุกประการในธรรมวินัยของพระศาสดา ไม่ขาดตกบกพร่อง อาจหาญในทางบริสุทธิ์กาย อาจหาญในทางบริสุทธิ์วาจา อาจหาญในทางบริสุทธิ์ใจ ไม่มีขาดตกบกพร่องใดๆ

ทำสิ่งใดด้วยกาย ต้องเอาปัญญาเข้าสอดส่องมองเสียก่อน แล้วจึงทำ เห็นว่าไม่มีทุกข์ ไม่เดือดร้อนตน ไม่เดือดร้อนบุคคลผู้อื่น จึงทำ ถ้าเห็นว่าเดือดร้อนตน เดือดร้อนผู้อื่น ไม่ทำ อาจหาญอย่างนี้ อาจหาญในการดีอย่างนี้

ที่จะกล่าววาจาอันใดออกไป อาจหาญอีกเหมือนกัน **เอาปัญญาเข้าสอดส่องดูเสียก่อน ถ้าเดือดร้อนเราก็ไม่กล่าว เดือดร้อนเขาก็ไม่กล่าว เดือดร้อนทั้งเราทั้งเขาก็ไม่กล่าว** ถ้าไม่เดือดร้อนเราจึงกล่าว ถ้าไม่เดือดร้อนเขาจึงกล่าว ถ้าไม่เดือดร้อนทั้งเราทั้งเขาจึงกล่าว นี้ก็อาจหาญในวาจา

อาจหาญในทางใจ **ใจจะคิดสิ่งหนึ่งสิ่งใด เดือดร้อนเราก็ไม่คิด เดือดร้อนเขาก็ไม่คิด เดือดร้อนทั้งเราทั้งเขาก็ไม่คิด** ถ้าไม่เดือดร้อนเราจึงคิด ถ้าไม่เดือดร้อนเขาจึงคิด ถ้าไม่เดือดร้อนทั้งเราทั้งเขาจึงคิด นี้อาจหาญอย่างนี้ **นี่สักโกเป็นผู้อาจหาญ ไม่ใช่อาจหาญเรื่องอื่น ไม่ใช่อาจหาญเรื่องเหลวไหล**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๓๒ เรื่อง กรณียเมตตสูตร
๒๕ พฤษภาคม ๒๔๙๗

๕๙

พระอรหันต์ของบุตร

มารดาบิดารักลูกออกใหม่ๆ มีเมตตารักใคร่จะให้เป็นสุข ไม่ต้องการอะไรเลยในลูก กรุณาอยากจะช่วยลูกให้พ้นทุกข์ มุทิตาเมื่อลูกเดินได้นั่งได้คลานได้ ไปในทิศานุทิศได้ เลี้ยงตัวได้ก็ยินดีด้วย โมทนาด้วย หรือถึงความวิบัติพลัดพราก ที่เหลือวิสัยที่จะช่วยได้ก็อยู่ในอุเบกขา อย่างนั้นมารดาที่รักลูกน่ะ รักใคร่ลูกน่ะ ถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงลูกน่ะ ไม่ประกอบด้วยกาม ประกอบด้วยพรหมวิหารแท้ๆ ถึงได้กล่าวว่ามารดาบิดาเป็นพรหมของบุตร

พระพุทธเจ้าก็เป็นพรหมของบุตร เป็นพระพุทธเจ้าด้วย เป็นพรหมด้วย

มารดาบิดาเป็นบุรพาจารย์ของบุตร เพราะสอนบุตรและธิดามาก่อนใคร **มารดาบิดาเป็นพระอรหันต์ของบุตร บุตรจะเพาะเลี้ยงมารดาบิดาด้วยประการใด ก็ได้ชื่อว่าเลี้ยงพระอรหันต์แท้ๆ**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๓๓ เรื่อง กรณียเมตตสูตร

๑ มิถุนายน ๒๔๙๗

๖๐

แก้วสารพัดนึก

เมื่อเข้าถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ อย่างนี้แล้วละก็ ไม่ต้องอ้อนวอนพวกสัตว์เดรัจฉาน พญานาค หรือสัตว์ต่างๆ ก็ช่าง จะทำอะไรก็ช่าง ไม่มีกลัวอะไร ไม่ครั่นคร้ามต่ออะไร พญานาคมีเท่าไร ปราบหมด หรือเทวดามีฤทธิ์มีเดชเท่าไร ปราบหมดหรือรูปพรหมมีฤทธิ์มีเดชเท่าไร ปราบหมด หรืออรูปพรหมมีฤทธิ์มีเดชเท่าไร เข้าถึงพระรัตนตรัยเสียแล้ว ปราบได้หมด ไม่ต้องกลัวอะไรสักอย่าง

เป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้า เก่งกาจขนาดนั้น เพราะฉะนั้น **เมื่อใครเข้าถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ได้ชื่อว่า เข้าถึงซึ่งแก้วสารพัดนึก**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๓๔ เรื่อง ขันธปริตร

๖ มิถุนายน ๒๔๙๗

๖๑

สมณะหยุดแล้ว

ออกจากโอษฐ์พระบรมศาสดานะ คำว่าหยุดนั่นแหละ เมื่อพระองค์เสด็จไปทรมานองคุลิมาล องคุลิมาลหมดพยศร้ายแล้ว แพ้จำนนพระบรมศาสดาแล้ว เปล่งวาจาว่า สมณะหยุด ๆ พระองค์ทรงเหลียวพระพักตร์ สมณะหยุดแล้วท่านไม่หยุด **คำว่าหยุดนี่ออกจากโอษฐ์พระบรมศาสดา**

องคุลิมาลพอรู้จักนัยที่พระบรมศาสดาให้เช่นนี้ ก็หมดพยศร้าย มิจฉาทิฏฐิหาย กลายเป็นสัมมาทิฏฐิ เพราะฉะนั้นอ้ายตัวหยุดนี่แหละหนา เลิกเป็นมิจฉาทิฏฐิ กลับเป็นสัมมาทิฏฐิทีเดียว

หยุดนี่แหละเป็นตัวถูกละ ก็เอาใจหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ ไม่หยุดไม่ยอมกัน แก้ไขจนกระทั่งใจหยุดกึ๊ก เมื่อ

ใจหยุดแล้ว เข้ากลางของใจที่หยุดนั่นแหละ กลางของกลาง ๆ ไม่มีเขยื้อน ที่กลางของกลางทีเดียว พอถูกส่วนเข้าก็จะเข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๓๕ เรื่อง ธชัคคสูตร
๒๐ มิถุนายน ๒๔๙๗

๖๒

อธิษฐาน

ถ้าว่ารู้จักหลักทางพุทธศาสนาแล้ว ต้องยกความขึ้นพูดความสัตย์ความจริงนั่นเป็นข้อสำคัญ ถ้าความบริสุทธิ์ของศีลมีอยู่ ก็ต้องยกความบริสุทธิ์นั่นแหละขึ้นพูด หรือความบริสุทธิ์ของสมาธิมีอยู่ ก็ยกความบริสุทธิ์ของสมาธิขึ้นพูด ขึ้นอธิษฐาน หรือแม้ว่าความจริงของปัญญามีอยู่ ก็ยกความจริงของปัญญานั้นขึ้นอธิษฐาน

หรือความสัตย์ความจริงความดีอันใดที่ทำไว้แน่นอนในใจของตัว **ให้ยกเอาความดีอันนั้นแหละขึ้นอธิษฐาน ตั้งอกตั้งใจ บรรลุความติดขัดทุกสิ่งทุกประการ ให้รู้จักหลักฐานดังนี้**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๓๖ เรื่อง โพชฌงคปริตร
๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๗

๖๓

ไม่หยุดไม่ถูกศาสนา

ถ้าว่าไม่หยุดเลยไม่ถูกศาสนาสักนิดหนึ่ง ถ้าว่าหยุดเวลาไรถูกศาสนาเวลานั้น ถ้าว่าหยุดเวลาไรถูกพุทธรัตนะเวลานั้น ถ้าว่าหยุดเวลาไรถูกธรรมรัตนะเวลานั้น ถ้าว่าหยุดเวลาไรถูกสังฆรัตนะเวลานั้น

ถ้าว่าไม่หยุดแล้ว ก็ไม่ถูกพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ อย่างแน่ทีเดียว ไม่ต้องสงสัยละ อย่าไปโทษใครเลย โทษตัวเอง โทษใครก็ไม่ได้ โทษตัวของตัวเอง คนอื่นเขาหยุดได้ ตัวหยุดไม่ได้ ก็โทษตัวเอง โทษคนอื่นไม่ได้ จะไปเวรให้ใครก็ไม่ได้ ต้องว่าตัวเองโทษตัวเองทีเดียว

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๓๗ เรื่อง ปกิณกะ

๑๘ กรกฎาคม ๒๔๙๗

๖๔

ทางไปถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ

ในมนุษย์นี่แหละมีพุทธรัตนะ ทางไปถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ มีอยู่ในกายมนุษย์นี่ จะให้ถูกแท้ๆ ต้องจรดอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ ในกายมนุษย์นี่แหละ เอาใจหยุดที่เดียว **พอหยุดกึกเข้า ก็ถูกพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะทีเดียว พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะไปทางนี้**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๓๘ เรื่อง สัจจกิริยคาถา
๒๓ กรกฎาคม ๒๔๙๗

๖๕

ควรเคารพสัทธรรม

เมื่อจำนงความเป็นใหญ่ ให้ระลึกคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ควรเคารพสัทธรรม พึงเคารพสัทธรรม ผู้ที่เคารพสัทธรรมนั่นแหละ จะถึงซึ่งความเป็นใหญ่เป็นใหญ่อย่างไร ด่าท่านก็ไม่โกรธ ทำอย่างไรก็ไม่โกรธ แกไม่อิจฉาริษยาใคร แกตั้งอยู่ในธรรมของแกมั่น ไม่ง่อนแง่นไปตามใคร

ถึงเด็กก็ต้องยกว่าเป็นผู้ใหญ่ คนชนิดนั้นถึงกลางคนก็ต้องยกให้เป็นผู้ใหญ่ ถึงเป็นผู้หญิงก็ต้องถือว่าเป็นบัณฑิตถี หญิงประกอบด้วยปัญญา หญิงเป็นใหญ่ ไม่ใช่หญิงเลวทราม ไม่ใช่หญิงง่อนแง่นคลอนแคลน มั่นคงตั้งเป็นหลักเป็นฐาน เป็นหัวหน้าประธานของคนได้

หากว่าเป็นสามเณรก็เป็นประธานของคนได้ เป็นภิกษุก็เป็นประธานของคนได้เป็นคนแก่ก็ยิ่งน่านับถือหนักเข้า น่าบูชาหนักเข้า เพราะตั้งมั่นอยู่ในธรรมไม่ง่อนแง่นไม่คลอนแคลน จะด่าจะว่าจะเสียดสีสักเท่าหนึ่งเท่าใดก็ยิ้มแฉ่ง สบายอกสบายใจเพราะตั้งอยู่ในพระธรรม คนที่ว่านั้นก็ไม่รู้เดียงสา

เหมือนพระพุทธเจ้า ใครจะไปด่าก็ด่าไปซิ ใครจะไปเสียดสีก็เสียดสีไปซิ ไม่เขยื้อนเลย ไม่กระเทือนเลย นี่แหละทางพระพุทธศาสนาประสงค์จริงอย่างนี้ **ให้ตั้งมั่นให้เคารพสัทธรรม**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๓๘ เรื่อง สัจจกิริยคาถา
๒๓ กรกฎาคม ๒๔๙๗

๖๖

สำรวมไม่ได้ร้ายนัก

ไอ้ที่ฆ่าฟันกันตายอยู่โครมๆ นี้แหละ ฆ่าตัวเองตายบ้าง ฆ่าคนอื่นตายบ้างฟันแทงกันตายบ้าง เกิดรบรากันนะ ติดรสทั้งนั้นนะ ไม่ติดรสก็ติดสัมผัส ไม่ติดสัมผัสก็ติดรูป ไม่ติดรูปก็ติดเสียง ไม่ติดเสียงก็ติดกลิ่น ไม่ติดกลิ่นก็ติดรส นี่แหละติดเหล่านี้ทั้งนั้น

ที่ฆ่ากันตายร้ายนักทีเดียว **ถ้าสำรวมไม่ได้ร้ายนัก** ทุกสิ่งทุกอย่างหละ เป็นภัยนักทีเดียว เหตุนี้ต้องตั้งอยู่ในความสำรวม แต่ว่าวิธีสำรวมบอกไว้แล้วนั้น ใจต้องหยุดอยู่กลางนั่นนะ หยุดนิ่งทีเดียว ต้องคอยระวัง รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสใดๆ หรือธัมมารมณ์ใดๆ มันเล็ดลอดเข้าไปถึงที่ใจหยุดละก็ มีรสมีชาติ

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๓๙ เรื่อง สังวรคาถา

๓๐ กรกฎาคม ๒๔๙๗

๖๗

ธรรมกายเป็นนิจจัง สุขัง อัตตา

สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว หลีกจากสังขารทั้งหลายที่ไม่เที่ยง สังขารทั้งหลายที่เป็นทุกข์ หลีกจากสังขารเหล่านั้นไปเสีย ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว หลีกจากธรรมที่ไม่ใช่ตัวไปเสีย เข้าถึงตัวให้ได้ เข้าถึงธรรมกายให้ได้

ธรรมกายเป็นตัว ธรรมกายเที่ยง อื่นจากธรรมกายนั้นเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นี่กายในภพ **ส่วนธรรมกายนั้น เป็นนิจจัง สุขัง อัตตา** นี่เป็นทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ทั้งนั้น แต่ว่าจะไปทางธรรมกายต้องใจหยุดหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ หยุดอยู่นั้นแหละ หยุดหนักเข้า เข้ากลางของหยุดนั่นไป ก็จะเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียดหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด

เห็นกายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด รูปพรหม รูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด กายธรรม กายธรรมละเอียด กายพระโสดา พระโสดาละเอียด กายพระสกิทาคา พระสกิทาคาละเอียด กายพระอนาคา พระอนาคาละเอียด กายพระอรหัต พระอรหัตละเอียด ไปทีเดียว

นี่ไปทางนี้ ไปทางอื่นไม่ได้ ผิดทั้งนั้น ให้รู้จักหลักอันนี้ ตั้งใจให้มั่น มาประสบพบพุทธศาสนา เราจะต้องดำเนินให้ถูกร่องรอยของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ให้ได้ จะได้ไปนิพพาน ในอัตภาพที่เป็นมนุษย์นี้ จะประสพความสุขสมมาดปรารถนา

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๐ เรื่อง ติลักขณาทิคาถา
๑ สิงหาคม ๒๔๙๗

๖๘

ธรรมขาว-ธรรมดำ

ธรรมขาวเป็นธรรมสำคัญ ธรรมดำเป็นธรรมฝ่ายของพญามารแท้ๆ ไม่ใช่ของพระ ของพระเป็นฝ่ายธรรมขาวแท้ๆ ไม่ใช่ธรรมดำ ตรงกันข้ามดังนี้

แต่ว่าผู้ประพฤติปฏิบัติในพระธรรมวินัยของพระศาสดา ทั้งภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา ไม่รู้จักชัดว่าปฏิบัติดังนี้เป็นธรรมดำ ปฏิบัติดังนี้เป็นธรรมขาว ไม่รู้ชัด จะรู้จักชัด ต้องขัดกาย วาจา ใจ ออกไปเป็นขั้นๆ

ทุจริตกาย วาจา จิต นั่นเป็นธรรมดำ สุจริตด้วยกาย วาจา จิต นั่นเป็นธรรมขาว ทำใจให้ผ่องใสนั่นเป็นธรรมขาว ถ้าใจมืดมัวขุ่นหมองนั่นเป็นธรรมดำ นี่เป็นธรรมดำธรรมขาวมีลักษณะอย่างนี้ **ชั่วเป็นฝ่ายดำทั้งนั้น ดีเป็นฝ่ายขาว**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๑ เรื่อง ติลักขณาทิคาถา (ต่อ)
๗ สิงหาคม ๒๔๙๗

๖๙

สัตว์เดรัจฉานก็มนุษย์แท้ๆ

สัตว์เดรัจฉาน ที่เราเห็นตัวปรากฏอยู่นี่ นั่นมนุษย์แท้ๆ มนุษย์ทั้งนั้น อ้ายสัตว์เดรัจฉานน่ะ ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานเสีย **อ้ายตัวข้างในเป็นมนุษย์ทั้งนั้นแหละ** อ้ายกายละเอียดข้างใน แต่ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน น่าเกลียดน่าชังจริง

นั่นเพราะทำชั่วของตัวไปเกิด มันดึงดูด อายตนะของสัตว์เดรัจฉานดึงดูด ดึงดูดอย่างไรล่ะ อ้าวก็ดึงดูดเข้าไปเกิดในท้องสุนัขน่ะซี ท้องหมูบ้าง ท้องสุนัขบ้าง ตามยถากรรมของมันซี ท้องเป็ด ท้องไก่โน้น ดึงดูดเข้าไปอย่างนี้แหละ ดึงดูดเข้าไปได้แรงนักทีเดียว ความดึงดูดนั่น ให้รู้จักอายตนะดึงดูดอย่างนี้ อ้ายที่มันดึงดูดในพวกเหล่านี้

ถ้าว่าหย่อนขึ้นมากกว่านี้ ไปเกิดเป็นเปรต ไฟไหม้ติดตามตัวไป อสุรกายหย่อนกว่านั้นขึ้นมา นี่พวกอบายภูมิทั้งนั้น นรก สัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย ๔ อย่างนี่อบายภูมิทั้งนั้น

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๑ เรื่อง ติลักขณาทิคาถา (ต่อ)

๗ สิงหาคม ๒๔๙๗

๗๐

อายตนะฝ่ายดีดึงดูด

แต่นี้ชั่วไม่ได้ทำ ทำแต่ดี ทำแต่ดีก็อายตนะฝ่ายดีดึงดูด บริสุทธิ์ด้วยกาย บริสุทธิ์วาจา บริสุทธิ์ด้วยใจ ไม่มีร่องเสียเลย อายตนะอื่นดึงดูดไม่ได้ อายตนะมนุษย์ดึงดูด

ดึงดูดอย่างไรล่ะ เกิดเป็นมนุษย์กันถมไปนี่อย่างไรล่ะ เห็นโด่ๆ มันดึงดูดเข้าไปติดอยู่ในขั้วมดลูกมนุษย์นั่นแหละ มันดึงดูดอย่างนั้นแหละ นี่อายตนะมนุษย์ดึงดูดเข้ามาติดอยู่ในขั้วมดลูกของมนุษย์ นี่เพราะทำความบริสุทธิ์ด้วยกาย วาจา ใจ

ถ้าว่าบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไปกว่านั้น อายตนะทิพย์ดึงดูดติดอยู่ในกำเนิดทิพย์เป็นกายทิพย์ เป็นกายทิพย์เป็นลำดับขึ้นไป จาตุมหาราช ดาวดึงสา ยามา ดุสิต นิมมานรดี ปรนิมมิตวสวัตตี อายตนะดึงดูดทั้งนั้น นี่ในกามภพ ๑๑ ชั้น คือ อบายภูมิ ๔ สวรรค์ ๖ เป็น ๑๐ มนุษย์อีก ๑ รวมเป็น ๑๑ ใน ๑๑ ชั้นนี่เรียกว่ากามภพทั้งนั้น

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๑ เรื่อง ติลักขณาทิคาถา (ต่อ)

๗ สิงหาคม ๒๔๙๗

๗๑

อายตนะนิพพานดึงดูด

ถ้าจะให้พ้นจากอายตนะเหล่านี้ ต้องไปนิพพานจึงจะพ้น อายตนะนิพพานก็เป็นข้อสำคัญอยู่ ไม่ใช่พอดีพอร้าย ถ้าทำถูกส่วนเข้า เป็นอย่างไร ทำถูกส่วนเข้าก็ซีกขวาฝ่ายเดียว ขาวจนใส ขาวจนเกินขาว ขาวจนเกินส่วน ขาวจนได้ส่วนได้ที่ทีเดียว ใสหนักเข้า หนักเข้า หนักเข้า ใสจนไม่ใสต่อไป ใสเต็มส่วนขนาดนั้น

เมื่อใสเต็มส่วนขนาดนั้น ก็ไม่มีดำเข้าไปเจือปนเท่าปลายผมปลายขนเลย วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๐วา กลมรอบตัว ดวงใสอย่างนั้น ขาวอย่างนั้นอยู่ในกลางกายของธรรมกาย พอแตกกายทำลายขันธ์จากมนุษย์โลก โน่นอายตนะนิพพานดึงดูด อายตนะนิพพานดึงดูดทีเดียว อื่นดึงดูดไม่ได้ กำลังไม่พอ อายตนะนิพพานดึงดูดพอ **เพราะถูกส่วนของนิพพานเข้าแล้ว อายตนะนิพพานก็ดึงดูดเข้าไปสู่นิพพาน**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๑ เรื่อง ติลักขณาทิคาถา (ต่อ)

๗ สิงหาคม ๒๔๙๗

๗๒

ที่สร้างบารมีเท่านั้น

ในมนุษย์โลกเราผ่านไปผ่านมาเท่านั้นเอง ไม่ใช่เป็นบ้านเมืองของเรา ไม่เป็นถิ่นทำเลที่เราอยู่ เป็นทำเลที่สร้างบารมี มาบำเพ็ญทาน ศีล เนกขัมม์ ปัญญา วิริยะ อธิษฐาน ขันติ สัจจะ เมตตา อุเบกขา เท่านั้น นี่ข้อสำคัญ

รู้จักหลักนี้แล้วให้ละสุขอันน้อยเสีย สุขอันน้อยนั่นคืออะไร รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่เราใช้สอยอยู่นี้ รูปที่ชอบใจ เสียงที่ชอบใจ กลิ่นที่ชอบใจ รสที่ชอบใจ สัมผัสที่ชอบใจ ติดอยู่ในกามภพ

ที่ให้เราซบอยู่ในกามภพนี้ โงศีรษะไม่ขึ้น ไอ้ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่นแหละเป็นสุขนิดเดียว สุขเล็กน้อย ไม่ใช่เป็นสุขมาก สุขชั่วปรบมือกระพือปีกไก่เท่านั้น มันสุขน้อยจริงๆ ให้ละสุขน้อยนั้นเสีย **ให้ละ ๕ อย่างนี้ คือ รูปที่ชอบใจ เสียงที่ชอบใจ กลิ่นที่ชอบใจ รสที่ชอบใจ สัมผัสที่ชอบใจ**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๒ เรื่อง สุขที่สัตว์ปรารถนาจะพึงได้

๑๙ กันยายน ๒๔๙๗

๗๓

ออกจากภพสามไม่ได้

ยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ติดอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ออกจากวัฏฏะไม่ได้ กรรมวัฏ วิปากวัฏ กิเลสวัฏ ออกไม่ได้ ออกจากภพสามไม่ได้ ออกจากกามไม่ได้ เพราะสละละสิ่งทั้งห้าไม่ได้ ถ้าสละละสิ่งทั้งห้าอันเป็นสุขน้อยนี้เสียได้แล้ว เมื่อสละละสิ่งทั้งห้าเสียได้แล้ว จะได้ประสพสุขอันไพบูลย์ ต้องประสพสุขอันไพบูลย์แท้ๆ อันไพบูลย์ยิ่งๆ ขึ้นไป

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๒ เรื่อง สุขที่สัตว์ปรารถนาจะพึงได้
๑๙ กันยายน ๒๔๙๗

หมายเหตุ **ภพสาม** ได้แก่ กามภพ ภพของผู้ยังเกี่ยวข้องในกามคุณ

รูปภพ ภพของผู้เข้าถึงรูปฌาน

อรูปภพ ภพของผู้เข้าถึงอรูปฌาน

๗๔

ได้ความสุขเพราะให้ทาน

เป็นฆราวาสครองเรือนให้หมั่นให้ทาน ให้ละสุขน้อยโดยการบริจาคทาน ที่มีสมบัติยิ่งใหญ่ไพศาลในมนุษย์โลกดังนี้ ถึงมีพอประมาณ หรือมีเล็กน้อยก็ช่างอุตส่าห์ละเถิด จงให้ทาน ให้ความสุขในภพนี้ และภพหน้าต่อไปนับภพไม่ถ้วน

ให้อุตส่าห์ให้ทาน ทานนี่แหละเป็นข้อสำคัญนัก ท่านยืนยันตามตำรับตำราว่า **มนุษย์จะได้รับความสุขในมนุษย์โลก ก็เพราะอาศัยการให้ทานกัน**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๒ เรื่อง สุขที่สัตว์ปรารถนาจะพึงได้
๑๙ กันยายน ๒๔๙๗

๗๕

ทาน ส่งให้ถึงสุขยิ่งใหญ่ไพศาล

อัตราการให้ทานนี่แหละ ที่จะส่งเราให้ไปถึงสุขยิ่งใหญ่ไพศาล ถ้าไม่มีทานจะมีสุขอันยิ่งใหญ่ไพศาลไม่ได้ เพราะไม่มีผลทานส่งให้ จะถึงสุขยิ่งใหญ่ไพศาลไม่ได้

เพราะฉะนั้น **ถ้าเกิดมาในมนุษย์โลก ถ้าเป็นคนจนเสียแล้ว เราจะทำความดีให้เต็มส่วนเต็มที่ไม่ได้ เพราะว่าจะรักษาศีลก็รักษาไม่ได้ จะเจริญภาวนาก็เจริญไม่ไหว เพราะเป็นคนจนเสียแล้ว**

ไม่ได้รักษาศีล เจริญภาวนา เพราะห่วงการงาน ต้องประกอบกิจการงาน การงานเหนี่ยวรั้งไว้ ให้ไปทำการงาน จิตที่จะทำให้ยิ่งใหญ่ไพศาลในศีล ภาวนา ก็ทำไม่ได้

ถ้าว่ามีสมบัติบริบูรณ์แล้ว จะรักษาศีลก็รักษาได้สมบูรณ์บริบูรณ์ จะเจริญภาวนาก็เจริญได้ ไม่มีห่วงหน้าห่วงหลัง จะบริจาคทานก็ทำได้สมความเจตนาทีเดียว มีสมบัติสมควรที่จะบริจาคทานแล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็เพราะอาศัยผลทานนั่นแหละ เป็นข้อสำคัญของทานนะ

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๒ เรื่อง สุขที่สัตว์ปรารถนาจะพึงได้

๑๙ กันยายน ๒๔๙๗

๗๖

รับใช้มาร

มาเจอพุทธศาสนานี่แล้วเห็นไหม จะไปทำเรื่องอื่น จะไปหลงเลอะเทอะ เอ้า! มีครอบครัวแล้วได้อะไรบ้าง ได้ลูกคนหนึ่ง แล้วเอามาทำไมละ เอามาเลี้ยง ๑๐ คน เอาไว้เลี้ยงอย่างไงก็เลี้ยงไป บ่นโอ๊กแล้ว เอ้าได้ห้าสิบคน เอ้า! เอาไว้เพียงเท่านี้ เอ้า! เปะปะไปซี อยากได้ลูกอีกไหมละ ไม่จริง เหลว โกงตัวเอง โกงตัวเอง พาให้เลอะเลือน ไม่เข้าไปค้นกายของตัวให้ถึงที่สุด ไม่ให้เข้าไปค้นตัวให้ถึงที่สุด

เป็นมนุษย์กับเขาทั้งที เพราะเชื่อกิเลสเหลวไหลเหล่านี้แหละจึงได้เลอะเลือน จะครองเรือนไปสักกี่ร้อยปีก็ครองไปเถิด มันงานเรื่องของคนอื่นเขาทั้งนั้น **เรื่องของพญามารทั้งนั้น ไม่ใช่เรื่องของตัว ไม่ใช่งานของตัว ไปทำงานให้พญามารเขาทั้งวันทั้งคืน เอาเรื่องอะไรไม่ได้**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๓ เรื่อง สติปัฏฐานสูตร

๓ ตุลาคม ๒๔๙๗

๗๗

ฉลาดกว่ากัน

นี่ถ้าว่าทำธรรมกายเป็นละก็ มันฉลาดกว่ามนุษย์หลายสิบเท่าเชียวนะ นี่พอเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียดก็ฉลาดกว่าเท่าหนึ่งแล้ว สูงกว่าเท่าหนึ่งแล้ว เข้าถึงกายทิพย์ก็สองเท่าแล้ว กายทิพย์ละเอียดก็สามเท่าแล้ว กายรูปพรหมสี่เท่า กายรูปพรหมละเอียดห้าเท่า กายอรูปพรหมหกเท่า กายอรูปพรหมละเอียดเจ็ดเท่า เข้าถึงกายธรรมและกายธรรมละเอียด ๘–๙ เท่าเข้าไปแล้ว มันมีความฉลาดกว่ากันอย่างนี้นะ ให้รู้จักว่าของสูงของต่ำอย่างนี้

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๔ เรื่อง มหาสติปัฏฐานสูตร
๑๐ ตุลาคม ๒๔๙๗

๗๘

จะรวยได้ต้องมีพรหมวิหาร

เมื่อตั้งอยู่ในพรหมวิหารเช่นนี้แล้ว ได้ชื่อว่าไม่มีอภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิเข้าแทรกแซง ได้ชื่อว่าดำเนินตามร่องรอยของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์แล้ว แล้วที่ยังมีอภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิอยู่ นั่นดำเนินตามร่องรอยพญามารแล้ว นี่ไม่ใช่ทางของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ นี่เป็นทางไปของมารเสียแล้วอย่างนั้น คนอย่างชนิดนั้นรวยไม่ได้ มั่งมีไม่ได้

คนจะรวยได้ จะมีได้ ต้องประกอบด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ดังกล่าวแล้ว นั่นแหละเป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ เป็นทางไปของพระแท้ๆ

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๕ เรื่อง โอวาทปาฏิโมกข์
๒๐ ตุลาคม ๒๔๙๗

๗๙

อดทนได้จึงเข้านิพพานได้

ด้วยความอดทน ด้วยความนิ่ง ด้วยความหยุด ด้วยความอดใจ นั่นแหละจึงเข้านิพพานได้ ถ้าไม่มีความอดทน ไม่มีความหยุด ไม่มีความนิ่งอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว เข้านิพพานไม่ได้

ที่เข้านิพพานได้ ไปนิพพานได้ ก็เพราะอาศัยความอดทน คืออดใจนั่นเอง เป็นความแผดเผาอย่างยิ่ง ชั่วไม่ได้เข้าไปเจือปน

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๕ เรื่อง โอวาทปาฏิโมกข์
๒๐ ตุลาคม ๒๔๙๗

๘๐

ตามันบอก

ดูตานั่นแหละรู้ ตามันบอก ใจมันซื่อมันก็บอกว่ามันซื่อ คดมันก็บอกว่ามันคด ดูเถอะตามันนั่นแหละ ไอ้ซื่อมันมองลูกตามันตรงกัน มันไม่หลบหลีกกันหลอก มันไม่หลบตากัน ไอ้นั่นซื่อหละ ซื่อตรง ซื่อตรง ซื่อ ซื่อ

ถ้าตามันคอยหลบอยู่ละไม่ได้ ไอ้นี่ตอแหล ปะหลับปะเหลือกอยู่แล้ว ไม่ได้การหละ ตามันไม่ตรงกับเรา ไอ้ชนิดนี้ ถ้าเหลี่ยมโกงมี ตาก็ไม่ตรงกันเสียแล้ว ชนิดนั้นต้องออกห่างนะ ถ้าตามองไม่ตรงกันละก็ ออกห่างเทียว ถ้าจะอยู่ใกล้กันแล้วตาต้องตรงกัน ถ้าตาปะหลับปะเหลือก มัวซ่อนตาอยู่ไม่ได้หละ เพลี่ยงพล้ำมันขโมยป่นปี้นะ นั่นควรระวังไว้นะ

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๕ เรื่อง โอวาทปาฏิโมกข์

๒๐ ตุลาคม ๒๔๙๗

๘๑

ความกำหนัดยินดีทำอะไรไม่ได้

ถ้ามีความกำหนัดยินดีเวลาใด แพร๊บเข้าธรรมกายไป ความกำหนัดยินดีทำอะไรไม่ได้เลย ล้อมันเล่นเสียก็ได้ มันทำอะไรไม่ได้ ความกำหนัดยินดีทำอะไรไม่ได้

ที่เราเป็นผู้ครองเรือนน่ะ ความกำหนัดยินดีมันบังคับเหมือนกับเด็กๆ ตามชอบใจมัน จะทำอะไรก็ทำตามชอบใจของมัน ความกำหนัดยินดีมันบังคับ มันบังคับเช่นนั้นแล้ว เราเข้าธรรมกายเสีย ไม่ออกจากธรรมกาย ความกำหนัดยินดีที่มันบังคับนั่น หายแวบไปแล้วเหมือนไฟจุ่มน้ำ

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๖ เรื่อง พุทธโอวาท
๒๔ ตุลาคม ๒๔๙๗

๘๒

ลูกศิษย์พญามาร

พึงปฏิบัติชีวิตของตนไม่ให้ไร้ประโยชน์ พึงปฏิบัติตามเป็นอยู่ของตนในวันหนึ่งๆ ให้มีประโยชน์อยู่ร่ำไป ไม่ให้ไร้ประโยชน์ **ถ้าปล่อยความเป็นอยู่ของตนให้ไร้ประโยชน์ละก็ เป็นลูกศิษย์พญามาร เป็นบ่าวของพญามาร** ไม่ใช่ลูกศิษย์พระ บ่าวพระ เป็นลูกพญามาร เป็นบ่าวพญามาร

พึงปฏิบัติชีวิตของตน อะโมฆัง ไม่ให้ไร้ประโยชน์ ไม่ให้เปล่าประโยชน์ จากประโยชน์ทีเดียว ให้มีประโยชน์อยู่เสมอ ในความบริสุทธิ์ ในธรรมที่ขาวอยู่เสมอไป ไม่ให้คลาดเคลื่อน

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๗ เรื่อง ธรรมทั้งหลายเกิดแต่เหตุ

๓๑ ตุลาคม ๒๔๙๗

๘๓

ต้องเข้าถึงหลักนี้ให้ได้

นี่อาศัยดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ได้เห็นดวงศีล ดวงสมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ หลักนี้เป็นสำคัญนัก ต้องเข้าถึงหลักนี้ให้ได้ หญิงก็ดีชายก็ดี คฤหัสถ์ บรรพชิตไม่ว่า ถ้าเข้าถึงหลักนี้ไม่ได้จะไม่ถึงพระพุทธศาสนา จะบวชเป็นพระเป็นเณร เป็นอุบาสก อุบาสิกาก็อย่างนั้นแหละ ไม่มีรสชาติอะไร จะไว้ใจยังไม่ได้ ๆ แน่นอน

ถ้าเพลี่ยงพล้ำแล้ว จะพาลไปถึงอื่นร่ำไป แต่เพียงว่าต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์เท่านั้นแหละ ถึงไหว้แล้วเอาเข้าแล้วถึงเขาใหญ่ๆ ศักดิ์สิทธิ์ ถึงไหว้แล้ว เอาเข้าแล้ว ไหว้ภูเขาให้อีกแล้ว ไหว้ต้นไม้ ไหว้ภูเขา ไปถึงไอ้ป่าใหญ่ๆ

เข้าดงใหญ่ๆ เข้ามีพวกผีดุ ผีร้ายนัก พอไปเข้าก็ไหว้ก็บูชากัน เอาเข้าแล้ว ไปไหว้ไปบูชากันอีกแล้ว นั่นเลอะแล้ว ถือพุทธศาสนา ถือธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ถือศีล สมาธิ ปัญญา ไม่แน่นแล้วหละ เลอะเลือนเหลวไหล

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๘ เรื่อง การแสดงศีล
๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

๘๔

ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม

ธรรมนะย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรมเป็นปกติ กุศลธรรมความดีนี่แหละ รักษาผู้ประพฤติดีให้ได้รับความสุขตลอดสาย ไม่ให้ได้รับความทุกข์ นี่แหละธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม

ประพฤติดีด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ ไม่มีร่องเสียเลย ประพฤติดีฝ่ายเดียว เขาไม่ได้เสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดเลย แม้อยู่ในหมู่ใด หมู่พระภิกษุหรืออยู่ในหมู่สามเณร ในหมู่อุบาสก อุบาสิกา เมื่อประพฤติธรรมอยู่เช่นนั้นแล้ว ใครๆ ก็ย่อมนับถือ ใครก็ย่อมต้องเชิดชูบูชาเขาต้องนับถือ เขาต้องเชิดชูบูชา ประพฤติธรรมอยู่อย่างเดียวอย่าประพฤติอธรรม

อย่าประพฤติเหลวไหลอย่างหนึ่งอย่างใด ให้ถูกต้องร่องรอย คือ ความบริสุทธิ์กาย บริสุทธิ์วาจา บริสุทธิ์ใจ เป็นกายนอกสมเจตนา จนกระทั่งทำใจให้ผ่องใส นี้เรียกว่าผู้ประพฤติธรรม ผู้ประพฤติเช่นนี้ ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรมนั้นไว้

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๔๙ เรื่อง ปกิณกะ
๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

๘๕

การเกิดเป็นมนุษย์เป็นของยาก

เมื่อบริสุทธิ์ ไม่พิรุธทั้งกาย ทั้งวาจา ทั้งใจ สามประการนี้แล้ว เรียกว่า เป็นหลักประธานของการประพฤติธรรม ที่จะทำให้เป็นมนุษย์ เมื่อบริสุทธิ์ไม่มีพิรุธ แตกกายทำลายขันธ์จากมนุษย์ ได้กลับเป็นมนุษย์ทันที

เมื่อประพฤติขึ้นไปกว่านี้ ประพฤติดีขึ้นกว่าบริสุทธิ์กาย บริสุทธิ์วาจา บริสุทธิ์ใจ ประพฤติดีขึ้นไปกว่านี้ ก็ได้เป็นมนุษย์สูงขึ้นไปกว่านี้ เป็นมนุษย์เกินมนุษย์ขึ้นไป นี้กล่าวเฉพาะธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์เป็นของได้ยาก ดังนี้นะ

เมื่อเราปรับกับตัวของเราแล้วละก็ ขาดธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์มากนัก **ขาดธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์จะไปเป็นอะไร เมื่อขาดธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ละก็ แตกกายทำลายขันธ์จากมนุษย์ ต้องไปเกิดเป็นเปรตบ้าง อสุรกายบ้าง เป็นสัตว์เดรัจฉานบ้าง เกิดในนรก ๔๕๖ ขุมบ้าง ขุมใดขุมหนึ่ง อบายภูมิทั้งสี่ไม่เคลื่อนหละ ไม่พ้น**

พอเคลื่อนจากการเป็นมนุษย์แล้ว ก็เป็นผู้ไปอบายภูมิทั้งสี่ทีเดียว เพราะเหตุนี้การเกิดเป็นมนุษย์เป็นของได้ยาก ไม่ใช่เป็นของง่าย **เกิดเป็นมนุษย์ต้องประพฤติถูกธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ จึงได้ง่าย ถ้าเคลื่อนจากธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ ก็เป็นมนุษย์ไม่ได้**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๕๐ เรื่อง ของที่ได้โดยยาก
๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

๘๖

อัตโนมัติของบุญ

เมื่อทำบุญเข้าแล้วนะ เขามีอัตโนมัติ เขาเรียกว่าหม้ออัตโนมัติ มนุษย์นี่แหละไม่ว่าหญิงว่าชาย ว่าเด็กว่าเล็ก มีหม้ออัตโนมัติเหมือนกันหมด เป็นดวงใส เท่าฟองไข่แดงของไก่ ติดอยู่ศูนย์กลางกายมนุษย์ สะดือทะลุหลัง ขวาทะลุซ้าย สะดือทะลุหลัง เจาะให้ตรงกลางเชียวนะ เป็นช่องปล่องไปทะลุหลัง ขวาทะลุซ้าย ตรงแบบเดียวกัน ตรงกลางจรดกัน

เอาด้ายกลุ่มขึงเส้นหนึ่งตึง สะดือทะลุหลัง ซ้ายทะลุขวา ตรงเส้นหนึ่งขึงให้ตึง พอถึงก็ตรงกลางที่จรดกันนั่นแหละเรียกว่ากลางกั๊ก **ตรงกลางกั๊กนั่นแหละ เป็นอัตโนมัติของบุญ กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ เป็นกำเนิดอยู่ตรงนั้น อัตโนมัติอยู่ตรงนั้น สำหรับดึงดูดบุญ**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๕๑ เรื่อง ภัตตานุโมทนากถา
๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

๘๗

ที่รวมลงของความดี

ลักษณะความประมาทกับความไม่ประมาทนะ ตรงนี้ต้องถือเอาข้อปฏิบัติให้ได้ความประมาทนั่นคือ เลินเล่อเผลอตัว ความไม่ประมาทนั่นคือ ไม่เลินเล่อเผลอตัว ไม่เผลอไม่พลั้ง ไม่เผลอ มีสติอยู่เสมอ เรียกว่าความไม่ประมาท เราขาดสติ อ่อนสติ เรียกว่าความประมาท

เพราะฉะนั้นความประมาท และไม่ประมาททั้งสองประการนี้ พระองค์ทรงชี้ขาด บรรดาธรรมที่พระองค์ทรงตรัสเทศนาไว้ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์เชียว ย่นลงไปปิฎก ๓ คือ วินัยปิฎก สุตตันตปิฎก ปรมัตถปิฎก มีความไม่ประมาทนี้แหละ เป็นยอดของพระไตรปิฎกเหล่านั้น ความไม่ประมาทนี้เป็นที่รวมลงของความดีทั้งหลาย ความประมาทเล่าเป็นที่รวบรวมลงของความ

ไม่ดีทั้งนั้น ความประมาทเป็นที่รวมลงของความชั่ว มีมากน้อยเท่าใดรวมลงในความประมาททั้งสิ้น **ความดีมากเท่าใดรวมลงในความไม่ประมาททั้งสิ้น นี่เป็นข้อรวมอย่างนี้**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๕๒ เรื่อง ความไม่ประมาท
๒๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

๘๘

อริยทรัพย์

๔ ข้อด้วยกัน เชื่อในพระตถาคตเจ้า อีกอย่างหนึ่ง ศีลอันดีงาม ข้อที่ ๒ เลื่อมใสในพระสงฆ์ ข้อที่ ๓ เห็นตรง เป็นข้อที่ ๔ ใน ๔ ข้อนี้แหละ มีอยู่ในสันดานของบุคคลใดแล้ว บุคคลผู้นั้นมีทรัพย์สินเงินทองมากมายสักเท่าหนึ่งเท่าใด ก็สู้บุคคลผู้มีธรรม ๔ ข้อ ผู้มั่นใน ๔ ข้อนี้ไม่ได้ วางตำราทีเดียว อริยธนกถา วาจาเป็นเครื่องกล่าวปรารถถึงอริยทรัพย์ ว่ามีอริยทรัพย์เดียว ไม่ขัดสนไม่ยากจน เป็นคนมั่งมีทีเดียว นี้แหละทรัพย์ของพระ ของเณร พระเณรมีทรัพย์อย่างนี้ ก็สบายสดชื่นเอิบอิ่มตื้นเต็ม อุบาสกอุบาสิกามีทรัพย์อย่างนี้ ก็เอิบอิ่มปลาบปลื้มตื้นเต็ม

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๕๓ เรื่อง อริยทรัพย์

๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

๘๙

ธรรมคืออะไร

ธรรมทั้งหลายนะคืออะไร รูปก็เป็นธรรม นามก็เป็นธรรม ธรรมที่ทำให้เป็นรูป เป็นนาม ก็เป็นธรรมเหมือนกัน ธรรมทั้งหลายนั่นคือ กุสลาธัมมา ธรรมฝ่ายดี มีเท่าใดหมดพระไตรปิฎก ไม่มีชั่วเข้าไปเจือปนระคนเลย เรียกว่ากุสลาธัมมา

ธรรมที่ชั่วคือตรงกับบาลีว่า อกุสลาธัมมา ธรรมทั้งหลายนี้ชั่ว ไม่มีดีเข้าไปเจือปนเลย ชั่วทั้งสิ้นทีเดียว นี้เรียกว่าอกุสลาธัมมา ธรรมทั้งหลายที่ชั่ว

ธรรมทั้งหลายที่ไม่ดีไม่ชั่ว ดีไม่เข้าไปเจือปน ชั่วก็ไม่เข้าไปเจือปน ไม่ดีไม่ชั่ว เป็นกลางๆ อยู่ดังนี้ นั้นเรียกว่าอัพยากตาธัมมา นี่เป็นมาติกา แม่บททั้งสามนี้ หมดทั้งสากลพุทธศาสนา ธรรมมีเท่านี้

กว้างนักจบพระไตรปิฎกมากมายนัก พระพุทธเจ้าจะมาตรัสเทศนาเท่าใด ในอดีตมีมากน้อยเท่าใดๆ เมื่อรวมธรรมแล้วก็ได้เท่านี้ พระพุทธเจ้ามาตรัสในปัจจุบันนี้ ถ้ารวมธรรมได้เท่านี้ พระพุทธเจ้าจะมาตรัสในอนาคตภายเบื้องหน้า ก็รวมธรรมได้เท่านี้ ย่อลงไปว่า ดี ชั่ว ไม่ดีไม่ชั่ว สามอย่างนี้เท่านั้น ดีเป็นธรรมฝ่ายดี ชั่วเป็นธรรมฝ่ายชั่ว ไม่ดีไม่ชั่วเป็นธรรมฝ่ายไม่ดีไม่ชั่ว

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๕๔ เรื่อง พุทธอุทานคาถา
๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๗

๙๐

สามัคคี

ถ้าจะมองหาความเจริญ มุ่งความเจริญละก็ต้องมั่นสามัคคี สร้างสามัคคีไว้ ถ้าว่าทำลายสามัคคีแล้วละก็ เป็นอันแตกทะลายแน่ ต้องแยกจากกัน ลูกเต้าก็ต้องแยกไป พี่น้องวงศาคณาญาติอยู่รวมกันไม่ได้ อัตคัตขัดสนขึ้นอีก เพราะความไม่สามัคคีนั้นมันฆ่าเสียแล้ว ทำลายเสียแล้ว

นี่แหละตัวอุบาทว์จำไว้เถอะ ที่เขาเรียกว่าบาตรแตกเข้าบ้านละ นี่แหละบาตรแตกเข้าบ้านละ หรือเรียกว่ากาลกิณีอยู่บ้านนี้แหละ อ้ายแตกสามัคคีนั่นแหละเป็นตัวกาลกิณี ให้จำไว้เป็นตำรับตำรา **ถ้าต้องการความเจริญต้องพร้อมเพรียงซึ่งกันและกัน น้ำหนึ่งใจเดียวกันนั่นแหละจึงจะเจริญได้**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๕๕ เรื่อง การย่นย่อสกลพุทธศาสนาฯ

๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๗

๙๑

สำเร็จด้วยการให้

ทำอะไรสำเร็จหมดด้วยการให้ แต่ว่าต้องฉลาดให้ ถ้าโง่ให้ยิ่งจนใหญ่ ถ้าฉลาดให้ยิ่งให้ยิ่งรวยใหญ่ มันเป็นอย่างนี้ ต้องฉลาดให้อย่างนี้ เพราะฉะนั้น ทานัญ จะทานเป็นวัตถุสำคัญสำหรับสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน

เราเกิดมาในมนุษย์โลก หญิงชายคฤหัสถ์บรรพชิต ไม่ว่า เกิดมาต่างคนต่างมีตัวเปล่าๆ มีแต่บุญกุศลพิทักษ์รักษามา มาแสวงหาทรัพย์สมบัติ ได้เขตสำหรับในโลกนี้ ก็ย่อมเฉลี่ยซึ่งกันและกัน ตามมีตามเฉลี่ยได้ ตามสามารถที่จะทำได้เฉลี่ยได้ สามารถจะทำได้เพียงแค่ไหน ก็ทำไปแต่เพียงเท่านั้น อย่าให้เกินกำลังกว่าตัว อย่าให้เดือดร้อน ทำพอสมควรแก่การ เพราะเรามาไม่นานเท่าใดนัก ก็จะต้องลาโลกนี้ ผ่านโลกนี้ไป ไปโลกอื่นอีกต่อไป

การให้สำเร็จที่เป็นอัตภาพที่เป็นมนุษย์นี้ เมื่อพ้นอัตภาพมนุษย์นี้เสียแล้ว ก็ไม่ได้ให้กัน ให้กันไม่ได้ ไปเป็นรูปพรหมให้กันไม่ได้ ไปเป็นอรูปพรหมให้กันไม่ได้ทุกชั้นไป ของสมบัติทิพย์ก็มีด้วยกันทั้งสิ้น ไปนิพพานก็ให้กันไม่ได้ ให้กันได้แต่เฉพาะเป็นมนุษย์นี่เท่านั้นที่ให้กันได้ เป็นสัตว์เดรัจฉานให้กันไม่ได้ เป็นเปรตอสุรกายให้กันไม่ได้ เป็นสัตว์นรกให้กันไม่ได้ **ให้กันได้เฉพาะแต่ในมนุษย์นี้เท่านั้น**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๕๖ เรื่อง สังคหวัตถุ
๒๔ ธันวาคม ๒๔๙๗

๙๒

วาจาศักดิ์สิทธิ์

หัดวาจาไพเราะเสียในชาตินี้ ชาติต่อๆ ไป วาจาของตนศักดิ์สิทธิ์ จะพูดอะไรสำเร็จกิจหมดทุกอย่าง ถ้าใช้วาจาหยาบก็เท่ากับวาจาจอบตัวเอง ในชาตินี้ก็ดี วาจาหมดอำนาจหมดสิทธิ์ ไม่มีอำนาจอะไร พูดไปก็เท่ากับไม่ได้พูด พูดอะไรเป็นไม่สำเร็จ เพราะวาจาของตน ไม่ได้บำเพ็ญกุศลทางวาจาไว้ **ถ้าบำเพ็ญกุศลทางวาจาไว้แล้ว กล่าววาจาใด วาจาศักดิ์สิทธิ์**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๕๖ เรื่อง สังคหวัตถุ
๒๔ ธันวาคม ๒๔๙๗

๙๓

มัชฌิมาปฏิปทา

กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์นั่นแหละ แรกเรามาเกิดเอาใจหยุดอยู่ตรงนั้น ตายก็ไปอยู่ตรงนั้น หลับก็ไปอยู่ตรงนั้น ตื่นก็ไปอยู่ตรงนั้น นั่นแหละเป็นที่ดับที่หลับที่ตื่น กลางแท้ๆ เทียว กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ กลางนั่นแหละตรงกลางนั่นแหละ ไปหยุดที่ศูนย์กลางนั่นแหละ ได้ชื่อว่ามัชฌิมา มัชฌิมานะ

พอหยุดก็หมดดีหมดชั่ว ไม่ดีไม่ชั่วกัน หยุดทีเดียว พอหยุดจัดเป็นบุญก็ไม่ได้ พอหยุดจัดเป็นบาปก็ไม่ได้ จัดเป็นดีก็ไม่ได้ ชั่วก็ไม่ได้ ต้องจัดเป็นกลาง ตรงนั้นแหละกลางใจ หยุดก็เป็นกลางทีเดียว

นี้ที่พระองค์ให้นัยไว้กับองคุลิมาลว่า สมณะหยุด สมณะหยุด พระองค์ทรงเหลียวพระพักตร์มา สมณะหยุดแล้ว ท่านก็หยุด นี้ต้องเอาใจไปหยุดตรงนี้ **หยุดตรงนั้นถูกมัชฌิมาปฏิปทาทีเดียว**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๕๗ เรื่อง ธัมมจักรกัปปวัตตนสูตร
๑ มกราคม ๒๔๙๘

๙๔

เคร่งครัดในหน้าที่ของตน

ถึงเวลาให้ทาน ก็ให้ทานตามกำลังของตน ไม่เดือดร้อน ถึงเวลารักษาศีล ก็รักษาศีลตามกำลังของตน ซื่อตรงต่อศีลจริงๆ ไม่คดโกงต่อศีล ไม่อวดดีต่อศีล เคารพในศีลอย่างมั่นคงทีเดียว เมื่อเจริญภาวนา ก็เคารพในภาวนาอย่างมั่นคงทีเดียว ทำให้เป็นปรากฏทีเดียว ถ้าไม่เห็นเป็นปรากฏ ก็ติเตียนตัวทีเดียวว่าตัวไม่เป็นว่ากล่าวเอาทีเดียว ติเตียนทีเดียว ดังนี้

หน้าที่ของอุบาสกอุบาสิกาเมื่อมาถึงที่ประชุม ภิกษุสามเณรก็เคร่งครัดในศีล สมาธิ ปัญญาของตน อุบาสกอุบาสิกาเล่า ก็ต้องเคร่งครัดในหน้าที่ของตน เมื่อจะให้ทานก็ระลึกถึงจาคานุสสติ ระลึกถึงการให้ทาน เมื่อจะรักษาศีลก็ระลึกถึงสีลานุสสติ ถือศีลของตนไว้ ถือศีลให้มั่นคง อย่าส่งใจไปในทางอื่น เมื่อเจริญภาวนาก็ทำ

ภาวนาให้ปรากฏขึ้น อย่าส่งใจไปในที่อื่น เมื่อมีเป็นขึ้น เข้าที่ประชุมก็ระลึกถึงตัวไว้ให้มั่นคง อย่าลอกแลก ไม่ง่อนแง่นแคลนคลอน ทำภาวนาให้เห็นแจ่มอยู่เสมอ

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๕๘ เรื่อง อนุโมทนาคาถา
๘ มกราคม ๒๔๙๘

๙๕

โลกร่มเย็นได้เพราะทาน

ทาน การให้นี้แหละเป็นข้อสำคัญนัก โลกจะอยู่ร่มเย็นเป็นสุขได้ ก็เพราะอาศัยทาน ถ้าปราศจากทาน การให้แล้ว โลกก็เดือดร้อน ภิกษุสามเณรเดือดร้อนทีเดียว เพราะทานแปลว่าให้ความสุขซึ่งกันและกัน ลักษณะการให้ความสุขซึ่งกันและกันน่ะ จำเดิมแต่มารดาบิดาให้ความสุขแก่บุตรและธิดา บุตรและธิดาเจริญวัยวัฒนาเป็นลำดับไป

เมื่อมารดาบิดาแก่ชราทุพพลภาพเกินไป บุตรและธิดาก็ต้องให้อาหารและรางวัลแก่มารดาบิดาเหมือนกัน มารดาบิดาให้แก่บุตรและธิดาไว้แล้ว บุตรธิดาเป็นหนี้บิดามารดา ติดอยู่มากนัก เมื่อมารดาบิดาแก่เฒ่าทุพพลภาพเต็มที่ บุตรและธิดาต้องใช้หนี้ ต้องให้มารดาบิดาตอบบ้าง การให้กันเช่นนี้แหละ โลกถือกันเป็นประเพณีสืบกันมาได้

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๕๙ เรื่อง ภัตตานุโมทนาคาถา

๑๖ มกราคม ๒๔๙๘

๙๖

พุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ

อานุภาพพระพุทธเจ้านั้นอเนกอนันต์ พระเทวทัตประทุษร้ายพระพุทธเจ้า ข่มเหงพระพุทธเจ้า จนกระทั่งแยกย้ายพระสงฆ์เป็นสังฆเภท เหตุกรรมอันลามกของพระเทวทัต เกิดเจ็บไข้ขึ้น จะมาเฝ้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงรับสั่งว่า ไม่เห็นเราผู้ตถาคตหรอก มาก็ไหว้ไม่ถึง เต็มทีอยู่แล้ว ใกล้จะเห็นอยู่แล้ว พอใกล้จะเห็นเท่านั้น ด้วยพุทธานุภาพที่รับสั่งไว้ ไม่เห็นเราตถาคต นั้นแหละ พุทธานุภาพที่รับสั่งไว้นั้นแหละ แผ่นดินแยก สูบพระเทวทัตไปเข้าอเวจี ไม่ได้เห็นพระพุทธเจ้าอีก นี้พุทธานุภาพเป็นอย่างนี้

ธรรมานุภาพน่ะเป็นอย่างไร นี่แหละที่เราเป็นอยู่ทุกวันๆ เป็นหญิงก็ดี เป็นชายก็ดี ที่เป็นอยู่เป็นสุข นี้แหละเรียกว่าธรรมานุภาพ นี่แหละธรรมานุภาพ ที่เป็นอยู่เป็นทุกข์พวกอธรรม นี้ธรรมานุภาพเหมือนกัน อยู่

เป็นเปรต เป็นอสุรกาย เป็นสัตว์ต่างๆ เหล่านี้เป็นอธรรมานุภาพ ที่เป็นมนุษย์อยู่นี้ เป็นเทวดาอยู่นี้ เป็นพรหมอยู่นี้ เป็นอรูปพรหมอยู่นี้ เป็นอยู่ได้ไม่แตกไม่สลายไป นั่นแหละธรรมานุภาพละ

สังฆานุภาพนะเป็นอย่างไร สังฆานุภาพน่ะ อานุภาพของพระสงฆ์ พระพุทธศาสนาที่รุ่งเรืองดำรงอยู่ได้ จนกระทั่งเราได้ยินได้ฟัง ได้บวชเป็นภิกษุสามเณรอยู่บัดนี้ ที่ทรงมาได้จนกระทั่งถึงบัดนี้นั้น ใครจะทรงเอามาได้ ใครจะทรงเอาพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้ามาได้ นอกจากสังฆานุภาพน่ะไม่ได้ สังฆานุภาพทรงเอาไว้รักษาเอาไว้ สังฆานุภาพนั้นเรียกว่าจิต มันจะอคติอวดดีไปก็ไม่ได้ ทายกอุบาสกอุบาสิกาเลิกให้ทานเสีย หมดสังฆานุภาพดับอีกเหมือนกัน อยู่ด้วยทายกอุบาสกอุบาสิกา ทานของท่านทายกอุบาสกอุบาสิกา ท่านเลี้ยงดูไว้นี่แหละ สังฆานุภาพยังได้ปรากฏอยู่

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๕๙ เรื่อง ภัตตานุโมทนาคาถา
๑๖ มกราคม ๒๔๙๘

๙๗

เป้าหมายใจดำของพุทธศาสนา

ธัมมะกาโย อะหัง อิติปิ เราผู้ตถาคตคือธรรมกาย วางหลักไว้อย่างนี้ ความเชื่อที่ไม่กลับกลอก ตั้งมั่นดีแล้วในพระตถาคตเจ้า นี้ถูกแล้ว แปลอย่างนี้ เราจะต้องวางความเชื่อลงไว้ในธรรมกายนี้อีก

นี้วัดปากน้ำค้นพบแล้ว ได้ตัวจริงแล้ว ไปนรกได้ไปสวรรค์ได้ ไปนิพพานได้ อาราธนาพระพุทธเจ้าที่อยู่ในพระนิพพาน มาให้มนุษย์เห็นในวัดปากน้ำมีมากมายในวันวิสาขะ มาฆะ ให้เห็นจริงเห็นจังกันอย่างนั้น เท่านั้น

แปลบาลีศัพท์หนึ่งแปลได้ตั้งร้อย ผู้รู้น้อยว่าแปลผิดไม่ถูก นี่แปลอย่างนี้ถูกเกินถูกอีก แน่นอนทีเดียวความเชื่อของเรา ต้องตั้งมั่นลงไปในพระตถาคตเจ้า อย่ากลับกลอก ถ้าว่าไปกลับกลอกเสีย ก็เป็นอันไร้จากประโยชน์ไร้จากผล ไม่ถูกต้องความสนใจพระอริยบุคคล

พระอริยบุคคลท่านมีใจตั้งอยู่ในธรรมกายทั้งนั้น ยืนยันอย่างนี้ ตำรานี้ก็ถูกเรียกว่าอริยธนคาถา ทรัพย์อันประเสริฐของพระอริยเจ้า

ถ้าว่าใจหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายนั้น ต้องมีศูนย์กลางนะ มนุษย์เล่า ถ้าว่ามนุษย์มีใจไม่ลอกแลก ใจไม่ง่อนแง่นใจไม่คลอนแคลน **ก็ตั้งอยู่ในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ นั้นแหละถูกหลักเป้าหมายใจดำของพุทธศาสนา**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๖๐ เรื่อง อริยธนคาถา
๒๓ มกราคม ๒๔๙๘

๙๘

โกงตัวเอง

ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาในพระพุทธศาสนา นับถือพระพุทธศาสนา ต้องตั้งมั่นอยู่ในศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ถ้าว่าไม่ได้ธรรมกายละ ก็เข้าถึงธรรมกายให้ได้ จะต้องเอาใจไปตั้งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายให้ได้ บัดนี้ วัดปากน้ำมีร้อยห้าสิบกว่าคน ใจหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายได้ ร้อยห้าสิบกว่า

ที่ยังเข้าไม่ถึงก็เพราะประมาทเลินเล่อเผลอตัว ทำไม่จริง เข้าไม่จริง จรดไม่จริง ตั้งไม่จริง ลอกแลกเช่นนี้โกงตัวเอง **เมื่อโกงตัวเองเสียแล้วเข้าถึงธรรมกายไม่ได้** ทำไมโกงตัวเองเล่า มันขี้เกียจทำ ทำเข้าเมื่อยขบเล็กๆ น้อยๆ ขี้เกียจเสียแล้ว หยุดเสียแล้ว ไม่ทำแล้ว ทำก็เห็นลางๆ ไรๆ เอ้า! ปล่อยเสียแล้ว ไม่ทำเสียแล้ว ไปไถลท่าอื่นเสียแล้ว ใจไปจรดที่อื่นเสียแล้ว ไปจรดอะไรเล่า รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ปัจจุบันบ้าง อดีตบ้าง อนาคตบ้าง

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๖๐ เรื่อง อริยธนคาถา

๒๓ มกราคม ๒๔๙๘

๙๙

ขันธ์ ๕

ขันธ์ทั้ง ๕ เป็นภาระสำคัญและหนักด้วย ใครปล่อยวางขันธ์ ๕ ละไม่ได้ ผู้นั้นต้องเวียนว่ายตายเกิด ผู้ใดปล่อยได้ผู้นั้นนับวันจะหมดชาติหมดภพ จะมีนิพพานเป็นที่ไปในเบื้องหน้า ที่เทศนานี้ล้วนสอนให้ถอดขันธ์ ๕ ออกเป็นชั้นๆ ไป แต่ว่าจะถอดขันธ์ ๕ จะถอดอย่างไร มันเหมือนมะขามสด เนื้อกับเปลือกมันติดกันไม่หลุด ไม่กรอกจากกัน ไม่ล่อนจากกัน ถอดไม่ได้ เรายังไม่เห็นขันธ์ ๕

ต่อเมื่อใดถอดขันธ์ ๕ เราจะเห็นขันธ์ ๕ เห็น รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นี่เรารู้เห็นด้วยตามนุษย์ รูปเราเห็นได้ เวทนาเราก็เห็นได้ หน้าตาแช่มชื่นดี เราก็รู้ว่าสุข เรื่องสัญญา สังขาร วิญญาณ เราก็ไม่เห็น เราจะต้องเห็นทั้ง ๕ อย่างจึงจะละได้วางได้ ถ้าไม่เห็นขันธ์ทั้ง ๕ อย่าง ละวางไม่ได้

ถ้าอยากเห็นขันธ์ ๕ เราต้องถอดกายออกเป็นชั้นๆ ต้องถอดกายทิพย์ออกจากกายมนุษย์ วิธีจะถอดขันธ์ไม่ใช่เป็นของง่าย เป็นของยาก หมื่นยาก แสนยากทีเดียว แต่วิธีเขามีที่วัดปากน้ำ **วิธีเข้ากายถอดขันธ์ คือ ทำจิตให้หยุดให้นิ่งที่กำเนิดเดิม ถอดขันธ์ออกไปแล้วจึงเห็นขันธ์**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๖๑ เรื่อง ภารสุตตกถา

๑๐๐

ที่พึ่งจริง

ธรรมดาคนเราเมื่อมีทุกข์เข้า ก็ย่อมจะต้องถึงซึ่งที่พึ่งเพื่อพ้นทุกข์ บางคนถึงภูเขาใหญ่ๆ เป็นที่พึ่ง บางคนถึงป่าใหญ่ๆ เป็นที่พึ่ง บางคนถึงอารามใหญ่ๆ เป็นที่พึ่ง บางคนถึงเจดีย์ ต้นไม้เป็นมหาสักการะ เชื่อว่าเทวดาจะปกปักรักษาไว้ได้ ไม่เป็นอันตราย

พระพุทธเจ้ารับสั่งว่า ภูเขา ต้นไม้ และอะไรๆ เหล่านี้ ไม่ใช่ที่พึ่งหรอก พ้นจากทุกข์ไม่ได้หรอก **ผู้ใดถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งนั่นแหละเป็นที่พึ่งได้** เพราะฉะนั้นจะพึ่งพวกภูเขา อารามใหญ่ๆ เหล่านั้นไม่ได้ ต้องพึ่งพระพุทธเจ้า **พุทธรัตนะนั้นแหละเป็นที่พึ่งจริง ธรรมรัตนะก็เป็นที่พึ่งจริง สังฆรัตนะก็เป็นที่พึ่งจริง**

จาก พระธรรมเทศนากัณฑ์ที่ ๖๒ เรื่อง โพธิปักขิยธรรมกถา

สัพพะทานัง ธัมมะทานัง ชินาติ
การให้ธรรมะ ชนะการให้ทั้งปวง

รายนามเจ้าภาพพิมพ์หนังสือ อมตวาทะ พระมงคลเทพมุนี

หลวงพ่อพระราชพรหมเถร (วีระ คณุตฺตโม)	๒,๐๐๐	บาท
พระมหาอธิโชค สุโชโต	๑,๐๐๐	บาท
พระมหาณัฐภัคนันท์ คุณงฺกโร	๕๐๐	บาท
ครอบครัวปิวาวัฒนพานิช	๗๖,๐๐๐	บาท
คุณบุญชู-คุณขจร บริรักษ์พาณิชย์	๕๐,๐๐๐	บาท
คุณอ้อยทิพย์-คุณกิตติพงษ์ วิมลโนช	๓๐,๐๐๐	บาท
คุณเยาวณี-คุณวรพจน์-คุณวิชุดา-ด.ญ.อภิญญา ด.ช.พันธวิช สถิตสุขสมบูรณ์	๑๐,๐๐๐	บาท
คุณจุมพล-คุณสุดใจ แสงประชาธนารักษ์ และบุตร	๕,๐๐๐	บาท
คุณสุนฮั้ว แซ่ตั้ง-คุณนิ แซ่เอี๊ยะ-คุณพงษ์ศักดิ์ ศรีธีรวัช	๕,๐๐๐	บาท
คุณธนภร-คุณจิดาภา-คุณภาวิดา-คุณภาณี ตรีนุชจรัสกุล	๕,๐๐๐	บาท
คุณแม่ชีนงลักษณ์-คุณแม่ชีนวลอนงค์ คุ้มวิริยะ	๒,๐๐๐	บาท
คุณสุทัศน์-คุณสุนีรัตน์-คุณสุชญา นิ่มกุลรัตน์	๒,๐๐๐	บาท
ผศ.ดร.สถาพร นิ่มกุลรัตน์	๑,๐๐๐	บาท
คุณวีรวรรณ โรจนวานิช และบุตร	๑,๐๐๐	บาท
คุณสมชาย เทียมบุญประเสริฐ	๑,๐๐๐	บาท
คุณเกษมพันธ์-คุณเยาวลักษณ์ วงศ์สารพิกูล และบุตร	๑,๐๐๐	บาท

ครอบครัวยิ้มศรีเจริญกิจ	๑,๐๐๐ บาท
คุณนงคราญ-คุณอรอนงค์ คุ้มวิริยะ	๑,๐๐๐ บาท
อาจารย์อภิญญา ภู่สอาด	๑,๐๐๐ บาท
นาวาตรีวรนิต-คุณวณี-คุณวาสนา	
คุณแม่ชีวรรณา จันศิริรัตน์	๑,๐๐๐ บาท
หจก.เพชรทองคำพลาสติก	๑,๐๐๐ บาท
คุณบุษดี พานิชเจริญผล	๑,๐๐๐ บาท
คุณภาสกร ฌาณทองพรรณ	๑,๐๐๐ บาท
คุณปิยมน ภุมมาธา-คุณปกิตตา สังข์เงิน	๖๐๐ บาท
คุณสรวุฒิ ฉัตรกุล ณ อยุธยา	๖๐๐ บาท
คุณแม่ชีทองพูล สวนปราง	๕๐๐ บาท
คุณสุนันท์ ชัยวิบูลย์ผล	๕๐๐ บาท
คุณอุ่ย แซ่ด่าน	๕๐๐ บาท
คุณเปรมยุดา ศิริบัณฑิตย์กุล	๕๐๐ บาท
คุณสมจิตร องอาจ-คุณสิทธิชัย สิงหฬ	๕๐๐ บาท
คุณไอลดา-คุณสราวุฒิ โสภณ	๕๐๐ บาท
คุณภัคกร-คุณปริญญา เมืองนิล	๕๐๐ บาท
เด็กหญิงปทิตตา ชัยลังกา	๕๐๐ บาท
คุณดวงพร แสงถวิล	๕๐๐ บาท
คุณเป๊ปซี่ มีทรัพย์มหาศาล	๕๐๐ บาท
สาธุชนรายย่อย	๗๐๐ บาท

